

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar samt godkännande av protokoll om rättelse och förslag till lagar i anslutning till den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, den s.k. Neapel II konventionen.

Konventionens tillämpningsområde omfattar samarbete för att säkerställa den nationella tullagstiftningen tillämpas rätt, samt bistånd i syfte att åtala och bestraffa överträdelser av såväl nationella som gemenskapens tullbestämmelser. Konventionen innehåller bestämmelser om traditionellt ömsesidigt förvaltningsbistånd, vartill konventionen gör det möjligt att ge rättshjälp. Konventionen innehåller därtill bestämmelser om särskilda samarbetsformer, nämligen förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning, kontrollerade leveranser, hemliga utredningar och gemensamma specialutredningslag.

Enligt konventionen får medlemsstaterna förklara att de inte är bundna av vissa artiklar eller delar av dem. Detta gäller artiklarna om förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar. Konventionen innehåller också en bestämmelse som gör det möjligt för en medlemsstat att

vägra delta i en särskild samarbetsform i ett enskilt fall om dess lagstiftning inte tillåter förfarandet eller lagstiftningen inte innehåller bestämmelser om saken.

Konventionen träder i kraft 90 dagar efter det att alla medlemsstater i Europeiska unionen har underrättat generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att de antagit konventionen. De medlemsstater som före denna tidpunkt har genomfört de konstitutionella förfaranden som krävs för antagande av konventionen kan dock förklara att konventionen är tillämplig i deras förbindelser med de medlemsstater som har gett en förklaring med samma innehåll.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar. Samtidigt föreslås att skjutvapenlagen ändras på det sätt som antagandet av konventionen förutsätter. Lagarna avses träda i kraft vid samma tidpunkt som konventionen. Syftet är därför att tidpunkten för ikraftträdandet regleras genom en förordning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge och den nya konventionens betydelse för Finland	4
2. Det centrala innehållet i Neapel II konventionen och konventionens förhållande till gällande lagstiftning	5
3. Konventionens förhållande till Schengenkonventionen	7
4. Propositionens verkningar	8
4.1. Propositionens ekonomiska verkningar	8
4.2. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal	8
4.3. Verkningar för medborgarna	8
5. Beredningen av ärendet i EU och Finland	8
5.1. Beredningen i EU	8
5.2. Beredningen i Finland	9
6. Samband med andra propositioner	9
DETALJMOTIVERING	10
1. Motivering av konventionen och lagförslagen	10
1.1. Konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar	10
Avdelning I Allmänna bestämmelser	10
Avdelning II Bistånd på framställan	13
Avdelning III Bistånd på eget initiativ	15
Avdelning IV Särskilda samarbetsformer	15
Avdelning V Dataskydd	23
Avdelning VI Tolkning av konventionen	24
Avdelning VII Tillämpning och slutbestämmelser	25
1.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar	26
1.3. Skjutvapenlagen	27
2. Ikraftträdande	27
3. Behovet av riksdagens samtycke	28
4. Lagstiftningsordningen	31
LAGFÖRSLAGEN	35
om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar	35
om ändring av 17 § skjutvapenlagen	36

BILAGA.....	37
PARALLELLTEXTER.....	37
om ändring av 17 § skjutvapenlagen	37
KONVENTION.....	38
UPPRÄTTAD PÅ GRUNDVAL AV ARTIKEL K 3 I FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN OM ÖMSESIDIGT BISTÅND OCH SAMARBETE MELLAN TULLFÖRVALTNINGAR.....	38
BILAGA.....	53
FÖRKLARINGAR SOM SKALL BIFOGAS KONVENTIONEN OCH OFFENTLIGGÖRAS I OFFICIELLA TIDNINGEN.....	53
FÖRKLARING.....	55

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge och den nya konventionens betydelse för Finland

Konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, nedan Neapel II konventionen (EGT C 24, 23.1.1998), upprättades den 18 december 1997 inom ramen för Europeiska unionens samarbete i rättsliga och inrikesfrågor. Den bottnar i artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen. Neapel II konventionen tillämpas på samarbete i syfte att säkerställa att medlemsstaternas nationella tullagstiftning tillämpas korrekt och på bistånd i syfte att åtala och bestraffa överträdelse av gemenskapens samt nationell tullagstiftning. Rådets förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter samt samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen föreskriver om samarbetet på förvaltningsnivå för att trygga att Europeiska gemenskapens (EG) tullagstiftning tillämpas riktigt.

Den 1 januari 1993 genomfördes den inre marknaden och samtidigt avskaffades den systematiska tullgranskningen vid Europeiska unionens (EU) inre gränser. Detta är en av de omständigheter som har påverkat behovet av en ny konvention. Godstrafikens fria rörlighet medför att tullmyndigheterna i allt högre grad behöver metoder, som är effektivare än förut, för att avvärja bedrägerier och skydda medborgarnas och medlemsstaternas intressen. Neapel II konventionen är också betydligt mer omfattande än sin föregångare, 1967 års konvention om ömsesidigt bistånd mellan tullförvaltningarna, nedan 1967 års Neapelkonvention. Begreppet tullförvaltning innefattar nu även andra lagövervakningsmyndigheter, såsom polismyndigheter och rättsliga myndigheter. Även begreppet nationell tullagstiftning har fått en vidare betydelse än i den gamla konventionen. Därtill innehåller Neapel II konventionen bestämmelser om operativa samsamarbetsformer mellan tullförvaltningar. Däremot är bestämmelserna om traditionellt förvaltningsbistånd i form av

utbyte av information och rättshjälp till stor del lika i 1967 års Neapelkonvention och den nya konventionen. Finland har inte antagit 1967 års Neapelkonvention.

Konventionen följer i huvudsak bestämmelser och principer i traditionella konventioner om tullsamarbete. De traditionella samsamarbetsformerna har utökats med samsamarbetsformer som sträcker sig över medlemsstaternas gränser. Av dessa är följande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar bestämmelser vilkas tillämpning är frivillig så, att varje medlemsstat kan ge en förklaring att den inte binder sig till att följa artikeln i fråga eller en del av den. Parterna i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, undertecknad den 19 juni 1990, nedan Schengenkonventionen, kan emellertid inte avsäga sig längregående skyldigheter enligt Schengenkonventionen genom att binda sig till Neapel II konventionens mindre förpliktande skyldigheter.

Finland har flera ikraftvarande bilaterala konventioner om tullsamarbete med medlemsstaterna i Europeiska unionen. De centrala samsamarbetsformerna i dessa handlar om att lämna uppgifter, utföra övervakning på begäran eller eget initiativ samt undersökning på begäran. Neapel II konventionen medför dock, då den träder i kraft, att även tullmyndigheterna i Finland kan använda sig av en för alla unionens medlemsstater gemensam metod för tullsamarbete och som omfattar rättshjälp och särskilda samsamarbetsformer utöver administrativt bistånd i tullärenden.

Finland har med anledning av konventionen tillsammans med Sverige och Danmark förklarat att tullsambandsmän, som dessa länder skickat till en annan medlemsstat, kan företräda en annan medlemsstats samt Norges och Islands intressen och vice versa. De nordiska länderna vill ha klarlagt, att konventionen inte begränsar de nordiska ländernas inbördes arrangemang.

2. Det centrala innehållet i Neapel II konventionen och konventionens förhållande till gällande lagstiftning

Avdelning II och III i Neapel II konventionen innehåller bestämmelser om bistånd på framställan och bistånd på eget initiativ. De motsvarar till sitt innehåll de bestämmelser som konventioner om ömsesidigt bistånd typiskt innehåller. I de allmänna bestämmelserna i början av konventionen avgränsas konventionens förhållande till existerande konventioner om inbördes rättshjälp mellan rättsliga myndigheter. T.ex. är Finlands bilaterala tullsamarbetsavtal fortsättningsvis i kraft oberoende av Neapel II konventionen och konventionen hindrar inte medlemsstater att ansluta sig till existerande samarbetsformer eller att använda sig av dem, om de är fördelaktigare än bestämmelserna i konventionen. Neapel II konventionen inbegriper även inbördes rättshjälp när myndigheten i den ansökande medlemsstaten är behörig att vidta dessa undersökningar. Finland har i samband med ratificeringen av konventionen förklarat att staten tolkar Neapel II konventionens begrepp "rättslig myndighet" på samma sätt som den gör i de förklaringar den gett i samband med Europeiska konventionen om rättshjälp i brottmål som upprättades i Strasbourg de 20 april 1959 (FördrS 29—30/1981). Enligt förklaringen är även de finska tullmyndigheterna rättsliga myndigheter när de sköter förundersökning.

Konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater, upprättad i enlighet med artikel 34 i fördraget om Europeiska unionen, undertecknades den 29 maj 2000 (EGT C 197, 12.7.2000 s. 1). Konventionen innehåller bestämmelser om rättshjälp som motsvarar Neapel II konventionens. Vidare innehåller konventionen bestämmelser om hemliga utredningar, kontrollerade leveranser och gemensamma utredningsgrupper. Konventionen inkluderar ytterligare bestämmelser om televlyssning, vilket saknas i Neapel II konventionen. Konventionen är inte ännu i kraft i Finland. Konventionerna kommer att tillämpas parallellt.

De särskilda samarbetsformerna finns i av-

delning IV i Neapel II konventionen. De är förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning, kontrollerade leveranser, hemliga utredningar och gemensamma specialutredningslag. Dessa samarbetsformer är tillåtna endast då vissa villkor uppfylls. För det första skall det vara fråga om brott som gäller olaglig handel med narkotika och endel andra varor som är belagda med förbud, eller handel med ämnen som är avsedda för framställning av narkotika, s.k. prekursorer. För det andra skall det vara fråga om gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor i syfte att undgå skatt eller i syfte att obehörigt erhålla statligt stöd, och det skall medföra en avsevärd belastning för gemenskapernas eller medlemsstaternas budget. Särskilda samarbetsformer kan komma i fråga också vid annan handel med varor som är förbjudna enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser. De särskilda samarbetsformerna måste genomföras med iakttagande av legalitetsprincipen, subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

Förföljande över gräns och gränsöverskridande övervakning

Förföljande över gräns avser en situation, där tjänstemännen i en medlemsstat på en annan medlemsstats territorium fortsätter förföljandet av en person, som har upptäckts i färd med att utföra eller medverka i någon av de ovan nämnda brotten och brottet kan leda till utlämning. Tillstånd till förföljande över gräns skall begäras av myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet kommer att fortsättas. Tjänstemännen i en medlemsstat får fortsätta förföljandet utan föregående tillstånd i det fall att situationen är så brådskande att man inte hinner framställa en begäran innan man passerar gränsen. Emellertid måste en anmälan om att gränsen passerats omedelbart göras och en begäran om rättshjälp framställas. Förföljandet måste genast avbytas när den medlemsstat på vars område förföljandet äger rum begär det. De förföljande myndigheterna kan vid behov gripa den som förföljs och överlåta denna till myndigheterna i den medlemsstat där förföljandet ägt rum. De kan även säkerhetsvisitera personen i fråga. Förföljandet får också ske

över havsgränser.

Efter att ha framställt en begäran om rätts-hjälp på förhand och fått tillstånd av myndigheterna i en medlemsstat, får tullmyndigheterna i en annan medlemsstat fortsätta sin bevakning av en person, som misstänks för att ha gjort eller kommer att göra sig skyldig till ett tullbrott, i den första medlemsstaten. I brådskande fall kan bevakningen fortsättas även utan ett på förhand givet tillstånd. En anmälan om att gränsen passerats måste dock omedelbart göra och en begäran om rätts-hjälp framställas. Bevakningen skall rapporteras till myndigheterna i den medlemsstat där operationen ägt rum. Efter operationen skall de tjänstemän, som utfört bevakningen, inställa sig hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat där bevakningen skett och avlägga rapport om sina åtgärder.

Finland har slutit ett gränstullsamarbetsavtal (FördrS 1—2/1963 och 36—37/1969) med Sverige och Norge. Enligt konventionerna utför tullmyndigheterna åtgärder av samma art på övervakningszonerna som Neapel II konventionen innehåller. Enligt gränstullsamarbetsavtalet med Sverige kan tullmyndigheterna bl.a. utföra tullövervakning på den andra partens territorium inom en övervakningszon som sträcker sig tre kilometer bortom riksgränsen. Tullmyndigheterna kan även använda tvångsmedel som är tillåtna i det andra landets lagstiftning, förutsatt att åtgärderna är förenliga med vardera statens lagstiftning och att undersökningen direkt ansluter sig till ett smuglingsbrott eller ett försök till det. Finlands erfarenheter av tullsamarbetet över gräns är enbart positiva.

I och med Neapel II konventionen finns det således två överlappande konventioner, vilka vardera är i kraft. Detta beräknas dock inte medföra några problem. Ett avtal om tillämpningspraxis skall separat slutas med myndigheterna i Sverige. Konventionen begränsar inte verksamheten på den andra medlemsstatens territorium till ett visst område kring gränsen. Enligt konventionen är det också möjligt att vidta åtgärder på den andra statens territorialvatten. Även i fråga om de åtgärder, som avses i konventionen, har medlemsstaterna getts möjlighet att besluta något annat. Neapel II konventionen överlappar också en del av bestämmelserna i Schengen-

konventionen, vilket redogörs nedan.

Kontrollerade leveranser

Konventionen innehåller ytterligare bestämmelser om kontrollerade leveranser av varor. Kontrollerade leveranser är en undersökningsmetod som går ut på att misstänkta eller olagliga varuförsändelser inte stoppas vid gränsen, utan övervakas tills de når sin destination. Kontrollerade leveranser kan anses vara en form av rättsligt bistånd som redan finns i finsk lagstiftning. Det anses nämligen vara annan rättshjälp enligt 1 § 2 mom. 6 punkten lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994). Vid kontrollerade leveranser tillåts varorna nå sin destination under övervakning för att tullmyndigheterna skall kunna avslöja så många personer som möjligt som är involverade i det brottsliga förfarandet.

Hemliga utredningar och gemensamma specialutredningslag

Hemliga utredningar innebär, att en tjänsteman från en medlemsstats tullförvaltning får tillstånd att verka på en annan medlemsstats territorium under en antagen identitet. Enligt den artikel som reglerar hemliga utredningar kan den myndighet som tar emot en begäran ge tillstånd till att tjänstemän, som bemyndigats att utföra hemliga utredningar i det land som framställer denna begäran, opererar i det förstnämnda landet. En begäran kan framställas endast om det skulle vara ytterst svårt att annars klarlägga fallet. Under de hemliga utredningarna får myndigheterna endast samla in uppgifter och etablera kontakt med de misstänkta eller andra personer i de misstänkta närmaste krets.

Artikeln om gemensamma specialutredningslag reglerar ramarna för när utredningslag kan inrättas genom ömsesidig överenskommelse. Syftet är att gemensamma specialutredningslag inrättas för svåra och krävande utredningar. Myndigheterna i den stat där operationen äger rum leder och ansvarar för specialutredningslaget. I praktiken motsvarar således denna sista särskilda samarbetsform principerna i 10 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden som

gäller närvaro av främmande statens myndighet när begärt rättshjälp meddelas.

När en medlemsstat deponerar instrumentet för antagandet av konventionen kan den meddela, att den inte är bunden av de artiklar som handlar om de särskilda samarbetsformerna förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar antingen så, att det gäller artikeln i fråga sin helhet eller så att det gäller delar av artikeln. Meddelandet kan när som helst återkallas. Artikel 19.3 i konventionen ger även den anmodade myndigheten rätt att inte tillmötesgå en begäran om deltagande i någon av formerna för särskilt samarbete. Rätt att vägra föreligger då typen av begärt samarbete inte är tillåten enligt lagstiftningen i den anmodade medlemsstaten eller det inte finns några bestämmelser över huvud taget om det i den anmodade medlemsstatens nationella rätt.

Förhållandet mellan lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och konventionen

De allmänna bestämmelserna om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden ingår i lagen med samma namn och den förordning (13/1994) som utfärdats med stöd av lagen. Lagens tillämpningsområde har inte bundits till begreppet rättslig myndighet. Rättsliga myndigheter i främmande stater och därutöver alla myndigheter, som enligt lagen i den stat som begär rättshjälp har behörighet att behandla det straffrättsliga ärendet i fråga, har rätt att begära i lagen avsedd internationell rättshjälp av finska myndigheter. Varje finsk myndighet kan lämna rättshjälp som begärs, om det hör till den finska myndighets behörighet. När tullmyndigheterna handlar som förundersökningsmyndighet med stöd av förundersökningslagen (449/1997) kan även tullmyndigheterna vara en sådan myndighet som avses i 5 §.

Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden är en allmän lag. Bestämmelserna i den lämpar sig därför även för de befogenheter tullmyndigheterna har enligt Neapel II konventionen. I lagens 30 § finns en generell bestämmelse om förhållandet

mellan lagen och internationella konventioner. Enligt paragrafen hindrar bestämmelserna i lagen inte att internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden lämnas också enligt vad som särskilt har avtalats eller stadgats om lämnande av rättshjälp. Lagens bestämmelser och internationella konventioner tillämpas således parallellt med varandra. Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden lämpar sig också för den rättshjälp som avses i Neapel II konventionen. En närmare redogörelse över Neapel II konventionens förhållande till bestämmelserna i lagen finns i detaljmotiveringen.

3. Konventionens förhållande till Schengenkonventionen

Neapel II konventionens bestämmelser om förföljande över gräns och övervakning på en annan medlemsstats territorium liknar motsvarande bestämmelser i Schengenkonventionen. Neapel II konventionen påverkar inte skyldigheterna i Schengenkonventionens bestämmelser om ett effektiverat samarbete.

Neapel II konventionens syfte är att hindra de skadeverkningar som den inre marknadens fria rörlighet av varor medför. Även Schengenkonventionen har bestämmelser som gäller förföljande över gräns och gränsöverskridande övervakning. Avsikten i Schengenkonventionen är att hindra de skadeverkningar som Schengensystemets fria rörlighet av personer från en medlemsstat till en annan, utan gränskontroll, kan medföra. Med Neapel II konventionen strävar man till att avvärja de skadliga effekter som skapandet av den inre marknaden och därmed varors fria rörlighet för med sig. Eftersom syftemålen är likartade i bägge konventioner finns det även motsvarigheter bland de förfaranden som konventionerna erbjuder.

Konventionerna skiljer sig något från varandra. Artiklarna om förföljande över gräns och gränsöverskridande övervakning motsvarar innehållsmässigt varandra. I Neapel II konventionen bestäms emellertid att medlemsstaterna kan meddela, att de inte är bundna av artiklarna i fråga eller delar av dem. Schengenbestämmelserna är för sin del tvingande. Neapel II konventionen påverkar inte de fördelaktigare bestämmelserna i kon-

ventionen. Den tillåter inte heller de medlemsstater, som också är medlemmar i Schengen, att avsäga sig några skyldigheter i Neapel II konventionen, om de band sig till dem när de anslöt sig till Schengenregelverket.

Bestämmelserna om förföljande över gräns och gränsöverskridande övervakning kan enligt Neapel II konventionen tillämpas endast om det är fråga om ett brott som dels räknas upp i konventionen, dels möjliggör utlämning. Övervakning på grund av en begäran om rättsligt bistånd på förhand är däremot i Schengenkonventionen bunden till brott som kan leda till utlämning av gärningsmannen. Gränsöverskridande övervakning utan förhandstillstånd i brådskande situationer vidkänner Schengenkonventionen endast i fråga om utredning av sådana brott som särskilt angetts i en uttömmande förteckning. När det gäller förföljande över gräns skall konventionsparten således i brådskande situationer välja mellan brotten i den uttömmande förteckningen och brott som kan leda till att gärningsmannen utlämnas.

Enligt Neapel II konventionen kan förföljande över gräns fortsättas även på medlemsstaternas territorialvatten. Schengenkonventionen omfattar endast verksamhet över konventionsstaternas landgränser. Neapel II konventionen är till denna del i samklang med Förenta Nationernas havsrättskonvention (FördrS 50/1996). Den ger inte utvidgad rätt till förföljande än havsrättskonventionen, utan kompletterar havsrättskonventionen så, att en inledd förföljelse kan fortsättas längre än vad havsrättskonventionen medger. Därtill tillåter Schengenkonventionen bärande av tjänstevapen utan undantag. Neapel II konventionen innehåller en bestämmelse som ger varje medlemsstat rätt att ge en allmän deklaration om att staten inte tillåter att vapen förs in på dess område.

4. Propositionens verkningar

4.1. Propositionens ekonomiska verkningar

Medlemsstaterna svarar för alla kostnader som konventionens tillämpning medför, undantaget kostnader för ersättningar till sak-

kunniga. Kostnaderna kan täckas med medel från tullverkets moment för verksamhetsutgifter.

På basis av gränstillsamarbetet mellan Sverige och Finland har förföljande över gräns och gränsöverskridande övervakning förekommit i Finland. Kontrollerade leveranser och gemensamma specialutredningslag är åtgärder som finns i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Dessa åtgärder är därför inte nya förfaringsätt för de finska tullmyndigheterna. De särskilda samarbetsformerna beräknas inte medföra nämnda utgifter då Neapel II konventionen träder i kraft.

Om medverkan i de särskilda samarbetsformerna ändå innebär betydande och osedvanliga utgifter skall tullmyndigheterna i fråga förhandla och gemensamt besluta om fördelningen av utgifterna.

4.2. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation och personal i Finland.

4.3. Verkningar för medborgarna

Enligt de allmänna principerna för de särskilda samarbetsformerna ersätts en skada av den medlemsstat på vars territorium skadan inträffar, om tjänstemän från en annan medlemsstat har orsakat skadan när de vistats på den förstnämnda statens territorium. Den medlemsstat, som ersatt skadan, är i sin tur berättigad att kräva in det belopp den betalat som skadestånd av den medlemsstat, vars tjänstemän har orsakat skadan.

5. Beredningen av ärendet i EU och Finland

5.1. Beredningen i EU

Diskussionen om en revidering av 1967 års Neapelkonvention inleddes 1992 i arbetsgruppen för ömsesidigt bistånd utanför EU:s beslutsstruktur. Det första resultatet i lagstiftningsväg var en konvention om användning av informationsteknologi för tulländamål (FördrS 57/2000) nedan TIS-konventio-

nen. Syftet med TIS-konventionen är att skapa ett automatiskt tullinformationssystem. Konventionen undertecknades i juli 1995.

Neapel II konventionen har vid flera tillfällen fått stöd på hög nivå. T.ex. förutsatte handlingsplanen mot den organiserade brottsligheten, godkänd av Europeiska rådet i Amsterdam i juni 1997, att diskussionerna om konventionen skulle vara slutförda före utgången av 1997. Kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet (En åtgärdsplan för transiteringen i Europa — En ny tullpolitik) rekommenderade för sin del att en politik mot bedrägeri skulle utvecklas. Detta skulle ske dels genom att effektivt genomföra förefintliga instrument, varav vissa är nya, och dels genom att utveckla lämpliga instrument och mekanismer för en ännu striktare bekämpning av brottslighet.

Neapel II konventionen bereddes i rådets arbetsgrupp för tullsamarbete. I förhandlingarnas slutskede bereddes den i K4-kommittén. På de möten som hölls under beredningsskedet företrädde Finland av finansministeriet, justitieministeriet och Tullstyrelsen. Neapel II konventionen undertecknades i Bryssel den 18 december 1997.

5.2. Beredningen i Finland

Regeringen gav i enlighet med 54 b § riksdagsordningen den 27 juni 1996 riksdagen information om rådets förslag till konvention om samarbete mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen i tullfrågor (U 38/1996 rd). Riksdagens stora utskott gav ett utlåtande om konventionen (51/1996 rd). Lagutskottet gav stora utskottet sitt utlåtande i ärendet (LaU 16/1996 rd), likaså förvaltningsutskottet (FvUU 6/1996 rd) samt finansutskottet (FiU 20/1996 rd).

I enlighet med 54 e § riksdagsordningen har riksdagen därtill den 7 februari 1997 fått information om den omformulerade texten i konventionens IV avdelning om särskilda samarbetsformer. Riksdagens stora utskott gav med anledning av detta gett utlåtande om konventionen (26/1997 rd). Lagutskottet gav stora utskottet sitt utlåtande (LaU 7/1997 rd) och förvaltningsutskottet gav två stora utskottet utlåtanden (FvUU 11/1997 rd och 16/1997 rd).

Vid beredningen av regeringens proposition har utrikesministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, Tullstyrelsen, centralkriminalpolisen, gränsbevakningsväsendet och dataombudsmannens kansli hörts.

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

6. Samband med andra propositioner

Samtidigt med denna proposition har i justitieministeriet beretts en regeringens proposition som gäller konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål. I propositionen skall föreslås att till 17 § skjutvapenlagen fogas en ny 12 punkt. Därför i denna propositionen föreslås att till samma paragraf fogas en ny 13 punkt.

Till propositionen hänför sig regeringens proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om straffrättens allmänna läror, 44/2002 rd. I propositionen föreslås att bestämmelsen om nödvärn i 3 kap. 6 § strafflagen skall ändras. När den ändrade bestämmelsen träder i kraft bör den hänvisning till nämnda paragraf i strafflagen som finns i 2 § i lagen om sättande i kraft av konventionen i denna proposition ändras.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering av konventionen och lagförslagen

1.1. Konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

Avdelning I Allmänna bestämmelser

Artikel 1 definierar konventionens tillämpningsområde. Enligt artikeln skall medlemsstaterna genom sina tullförvaltningar ge varandra ömsesidigt bistånd och samarbeta med varandra för att förhindra och upptäcka överträdelse av nationella tullbestämmelser. Därtill ges ömsesidigt bistånd för att åtala och bestraffa överträdelse av tullbestämmelser, vilket gäller såväl gemenskapsrätten som nationella rättsnormer. I detta sammanhang är del skäl att observera att förhindrande och upptäckt av överträdelse av gemenskapens tullbestämmelser regleras i rådets förordning om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter samt samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen. Den verkställighet som gäller brott mot gemenskapens tullbestämmelser, dvs. åtals- och straffåtgärderna, faller emellertid under avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen och omfattas av den här konventionen.

Artikeln föreskriver även att konventionen inte inverkar på tillämpliga bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål. Sådana bestämmelser är t.ex. Europeiska konventionen om rättshjälp i brottmål från 1959 (FördrS 29—30/81). Konventionen påverkar inte heller redan befintliga, fördelaktigare bestämmelser i bilaterala eller multilaterala överenskommelser mellan medlemsstaterna som gäller samarbetet mellan medlemsstaternas tullmyndigheter eller andra behöriga myndigheter i frågor som beskrevs i föregående stycke. Medlemsstaterna behöver inte avstå från att ingå eller utnyttja befintliga överenskommelser om inbördes rättshjälp eller bilaterala eller multilaterala avtal om ömsesidigt

bistånd under förutsättning att de är fördelaktigare. Konventionen inverkar inte heller på överenskommelser om arrangemang inom samma område, som ingåtts på grundval av uniform lagstiftning som föreskriver en ömsesidig tillämpning av inbördes bistånd, eller på grundval av specialarrangemang kring samma sak. Vilket av de alternativa formerna av ömsesidigt bistånd som tillämpas bestäms fall för fall.

Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden tillämpas jämsides med Neapel II konventionen. Lagen och konventionen kompletterar varandra i de fall där Neapel II konventionen tillämpas på behandlingen i förundersökningsskedet av ett enskilt brottmål. Konventionen räknar inte uttömmande upp de åtgärder som kan begäras i begäran om rättshjälp, eftersom det inte ansågs ändamålsenligt att göra en snäv avgränsning av området för bistånd när konventionen utarbetades.

I samband med undertecknandet av konventionen har Finland, vid sidan av Danmark, avgett en förklaring om sin tolkning av begreppet rättslig myndighet i artikel 1.2. Enligt förklaringen tolkas begreppet rättslig myndighet på samma sätt som i samband med den Europeiska konventionen om rättshjälp i brottmål, för vilkens del Finland på sin tid även gav en förklaring. De rättsliga myndigheter i Finland som avses i Neapel II konventionen är således justitieministeriet, tingsrätterna, hovrätterna, högsta domstolen och de allmänna åklagarna. Därtill är polismyndigheterna samt tullmyndigheterna och tjänstemännen vid gränsbevakningsväsendet rättsliga myndigheter då de fungerar som förundersökningsmyndighet i brottmål med stöd av förundersökningslagen (449/1987).

Enligt *artikel 2* inverkar konventionen inte på de befogenheter tullförvaltningen ges i den nationella lagstiftningen. När medlemsstaterna tillämpar konventionen gör de det inom ramen för sina nationella bestämmelser. Vad som avses med tullförvaltningar i konventionen definieras i artikel 4.7. I detta sammanhang är det skäl att notera att det finns stora skillnader i tullförvaltningarnas befo-

genheter i de olika medlemsstaterna.

Artikel 3 föreskriver att konventionen omfattar ömsesidigt bistånd och samarbete inom ramen för utredning av brott mot nationella tullbestämmelser och gemenskapens tullbestämmelser, förutsatt att den ansökande myndigheten i medlemsstaten är behörig enligt dess nationella bestämmelser.

Vidare föreskriver artikeln att om en rättslig myndighet utför eller leder en brottsutredning får den avgöra om den skall tillämpa bestämmelserna i denna konvention eller bestämmelserna av andra konventioner om inbördes rättshjälp i brottmål. Valet träffas särskilt för varje enskilt fall och i enlighet med principerna för straffrättsliga förfaranden i den medlemsstat som framställt begäran. En samordning av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och Neapel II konventionen blir aktuell i huvudsak när det är fråga om en begäran om rättshjälp som framställs till finska rättsliga myndigheter. Enligt 5 § i lagen sänds en begäran om rättshjälp till en främmande stat med iakttagande av den ordning som denna stat kräver samt med beaktande av bestämmelserna i eventuella gällande avtal mellan Finland och den främmande staten. Även 4 kap. i lagen innehåller särskilda bestämmelser om begäran om rättshjälp som riktas till främmande stater.

Den förklaring om tolkningen av begreppet rättslig myndighet som Finland och Danmark gett och som redogjorts för vid artikel 1 gäller även begreppet rättslig myndighet i artikel 3.2.

Artikel 4 innehåller definitioner av de termer som används i konventionen:

Uttrycket *nationella tullbestämmelser* i artikel 4.1 betyder en medlemsstats samtliga lagar, förordningar och administrativa bestämmelser vilkas tillämpning helt eller delvis hör till tullförvaltningens befogenhet i medlemsstaten i fråga. Vidare skall de gälla gränsöverskridande handel med varor som är belagda med förbud eller begränsningar [de åtgärder som avses i artiklarna 36 (numera artikel 30) och 223 (numera artikel 296) i grundfördraget för Europeiska unionen] eller icke-harmoniserade punktskatter. Exempel på nationella tullbestämmelser är lagar som förbjuder import och export av psykotropa

ämnen och narkotika eller pedofilmaterial, samt lagar som begränsar import av särskilda vapen. Till nationella tullbestämmelser räknas även lagar som gör det möjligt för privatpersoner att importera alkohol- och tobaksvaror endast för personligt bruk.

Med *gemenskapens tullbestämmelser* avses i artikel 4.2 gemenskapens bestämmelser och bestämmelserna om deras genomförande som reglerar import, export, transitering och närvaro av varor i handeln mellan å ena sidan medlemsstaterna och tredje land och å andra sidan mellan medlemsstaterna. Det är fråga om varor som inte har gemenskapsstatus eller varor som underkastas kompletterande kontroller eller utredningar i syfte fastställa deras gemenskapsstatus. Bestämmelser som antas på gemenskapsnivå inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna och de särskilda bestämmelser som antagits för varor som härstammat från förädling av jordbruksprodukter ingår i denna definition. Därtill omfattar definitionen samtliga gemenskapsbestämmelser om harmoniserade punktskatter och om den mervärdesskatt som betalas vid import, samt nationella bestämmelser om genomförande av dem. Det är i allmänhet de nationella tullförvaltningarna som tillämpar gemenskapens tullbestämmelser. Däremot tillämpas nationella tullbestämmelser delvis även av andra lagövervakningsmyndigheter.

Den finskspråkiga konventionstexten har rättats genom ett rättelseprotokoll som undertecknades i Bryssel den 22 maj 2000 (EGT C 219 1.8.2000). Rättelsen medförde att definitionen av gemenskapens tullbestämmelser i den finska versionen av Neapel II konventionen förenhetligades med konventionens övriga språkversioner.

Begreppet *överträdelse*, som nämns i artikel 4.3, definieras som delaktighet i eller försök till brott mot nationella eller gemenskapens tullbestämmelser, delaktighet i en kriminell organisation som gör sig skyldig till sådana brott och tvättning av pengar som härrör från gärningar i strid med nationella eller gemenskapens tullbestämmelser.

Uttrycket *ömsesidigt bistånd* avser enligt artikel 4.4 bistånd som tullförvaltningarna ger varandra. I artikel 4.5 och 4.6 definieras även *begärande myndighet* och *anmodad myndighet*, som avses behöriga myndigheter

som ansöker eller tar emot begäran.

Till *tullförvaltningar* räknas enligt definitionen i artikel 4.7 medlemsstatens tullmyndigheter och andra myndigheter som är behöriga att tillämpa konventionens bestämmelser. Sådana myndigheter är i Finland tullmyndigheterna samt polismyndigheterna och gränsbevakningsväsendet.

Personuppgifter syftar enligt artikel 4.8 på alla uppgifter om en identifierad eller identifierbar fysisk person. Definitionen ansluter sig till artikel 25 i konventionen som bestämmer att kraven på skydd av personuppgifter skall beaktas i varje enskilt fall.

Med gränsöverskridande samarbete avses enligt artikel 4.9 samarbete mellan medlemsstaternas tullförvaltningar över medlemsstaternas gränser. Bestämmelser om denna typ av samarbete finns i avdelning IV i konventionen.

Artikel 5 slår fast att medlemsstaterna skall utse en samordningsenhet inom sina tullmyndigheter för att samordna framställningar om bistånd enligt konventionen. Samordningsenhetens verksamhet hindrar inte direkt samarbete mellan övriga enheter vid medlemsstaternas tullmyndigheter och detta speciellt i brådskande fall. I syfte att uppnå effektivitet och enhetlighet skall samordningsenheten likväl informeras om varje åtgärd där ett direkt samarbete förekommer. Samordningsenheten kan också befullmäktiga andra enheter att ha direkt kontakt med en annan medlemsstat efter den första kontakten. Detta är det förfarande som för närvarande tillämpas vid rättshjälp som bottnar i bilaterala eller multilaterala tullsamarbetskonventioner. Även lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden möjliggör direkta kontakter.

Enligt 3 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden är justitieministeriet den samordningsenheten. I frågor som rör bistånd enligt Neapel II konventionen skall emellertid Tullstyrelsen vara den samordningsenheten i Finland.

Syftet med dessa bestämmelser är att försöka säkerställa, att åtgärder inom det ömsesidiga biståndet kontrolleras och koordineras på lämpligt sätt, samt att tillgängliga resurser utnyttjas optimalt. Syftet är vidare, att säkerställa att arrangemangen i varje enskilt fall är

effektiva och ger resultat.

Om en begäran om bistånd faller utanför tullmyndighetens behörighetsområde skall samordningsenheten vidarebefordra begäran till den myndighet som är behörig. I denna bestämmelse tas nödvändigt hänsyn till att olika organ och myndigheter i de olika medlemsstaterna har olika ansvars- och behörighetsområden. Bestämmelsen avser att säkerställa att samarbetet inte förhindras av att den medlemsstat som begär bistånd inte känner till i detalj hur behörigheten är uppdelad i den andra medlemsstaten.

Om en framställan inte kan besvaras skall det, att framställan inte lett till behandling, motiveras.

Artikel 6 reglerar placeringen av sambandsmän i en annan medlemsstat för att främja samarbetet mellan tullförvaltningarna. Medlemsstaterna kan utbyta sambandsmän på bestämd eller obestämd tid enligt ömsesidigt överenskomna villkor. Medlemsstaterna kan avtala exempelvis om att sambandsmännen inte får vara beväpnade.

Sambandsmännen har inte rätt att göra ingripanden. Deras uppgift är enbart att underlätta samarbetet. I sambandsmännens uppgifter kan ingå att främja och påskynda informationsutbytet mellan medlemsstaterna, att lämna bistånd vid utredningar, att vara behjälpliga med handläggningen av framställningar om bistånd samt att ge värdlandet råd och bistånd vid förberedelser för och genomförande av gränsöverskridande operationer. I uppgifterna kan även ingå andra åtgärder som medlemsstaterna sinsemellan kommer överens om.

Medlemsstaterna kan träffa bilaterala eller multilaterala överenskommelser om sambandsmännens kompetensområden och placering. Sambandsmännen kan även företräda en eller flera medlemsstaters intressen.

Finland, Sverige och Danmark har förklarat att sambandsmännen enligt denna artikel kan företräda även Norges och Islands intressen eller vice versa. De nordiska länderna har sedan 1982 haft ett arrangemang där de utplacerade sambandsmännen från en av dessa stater företräder även det övriga Norden. Med detta arrangemang har man förstärkt kampen mot narkotikasmuggling och begränsat de enskilda ländernas ekonomiska börda av ut-

placering av sambandsmän. Erfarenheterna av det nordiska arrangementet har varit synnerligen goda.

Artikel 7 föreskriver att tjänstemän som befinner sig i en annan medlemsstat i enlighet med denna konvention alltid på begäran skall kunna förete en skriftlig fullmakt som utvisar deras identitet och officiella tjänsteställning. Syftet med detta är att undvika att det uppstår missförstånd hos andra tjänstemän eller medborgarna. Till bestämmelsen har fogats uttrycket "såvida inte annat föreskrivs i denna konvention". Detta uttryck hänvisar till artikel 23, som avser hemliga utredningar. Enligt artikel 23 är det möjligt för en tjänsteman att befinna sig på en annan medlemsstats territorium under en antagen identitet.

Avdelning II **Bistånd på framställan**

Artikel 8 reglerar de allmänna principerna för ömsesidigt bistånd. De innebär att den anmodade myndigheten skall gå till väga som om den handlade för egen räkning och använda alla de befogenheter den har enligt den nationella lagstiftningen. Därtill förpliktas myndigheten att utsträcka sitt bistånd till att omfatta alla omständigheter kring överträdelsen som har samband med föremålet för den mottagna framställan, utan att någon tilläggsframställan behövs. I oklara fall skall den anmodade myndigheten först ta kontakt med den begärande myndigheten.

Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Artikel 9 syftar till att säkerställa att framställningar förverkligas effektivt i en anmodad stat.

I *artikel 9* finns bestämmelser om form och innehåll för ansökan om bistånd. Ansökningarna skall alltid vara skriftliga och avfattas på något av de officiella språken i den medlemsstat som den anmodade myndigheten företräder eller på ett språk som denna myndighet godkänner. De handlingar som behövs för att tillmötesgå ansökningen skall bifogas. I brådskande fall accepteras muntliga ansökningar men de skall bekräftas skriftligt i efterhand.

Ansökningar om bistånd skall innehålla utförliga uppgifter för att underlätta att ansökningen tillmötesgås. Ansökan skall inbegripa

uppgifter om den begärande myndigheten, de begärda åtgärderna, ändamålet med och orsaken till framställan samt lagar, bestämmelser och andra rättsnormer som har betydelse för ärendet. Ansökan skall därtill innehålla så noggranna och utförliga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen. Vidare skall ansökan innehålla ett sammandrag av omständigheterna i ärendet. En liknande förteckning finns i 7 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Om ansökan inte motsvarar de formella kraven kan den anmodade myndigheten begära en rättelse eller komplettering. Under tiden kan dock de åtgärder som begäran avser förverkligas. Den anmodade myndigheten kan även gå med på att genomföra åtgärderna med tillämpning av ett visst förfarande förutsatt att det inte står i strid med den anmodade medlemsstatens lagar och administrativa bestämmelser.

8 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden innehåller bestämmelser om de språk som skall användas. En begäran om rättshjälp skall enligt 8 § avfattas på finska eller svenska eller åtföljas av en översättning till någotdera av dessa språk. Lagen möjliggör dock att rättshjälp lämnas på något annat språk om det annars inte finns hinder att tillmötesgå begäran om rättshjälp enligt denna lag. Genom förordning om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (13/1994) har ytterligare bestämts att en begäran om rättshjälp och de handlingar som åtföljer den eller översättningarna av dessa handlingar kan vara avfattade på norska, danska, engelska, franska eller tyska istället för finska eller svenska. En begäran om rättshjälp enligt Neapel II konventionen och de handlingar som åtföljer den skall bli godkännas på finska och desutom på svenska, engelska, tyska och franska.

Artikel 10 handlar om begäran om uppgifter. Det föreskrivs att en anmodad myndighet skall lämna alla uppgifter som kan göra det möjligt för den begärande myndigheten att förhindra och undersöka överträdelser samt skrida till åtal för dem. Till de uppgifter som lämnas, fogas de handlingar och utredningar på vilka uppgifterna grundar sig och som den anmodade myndigheten har i sin besittning,

eller till riktigheten bestyrkta kopior av dessa dokument. Kravet gäller även handlingar som upprättats för att svara på begäran. Artikel 11 innehåller också en bestämmelse om att de myndigheter som framställt begäran kan skaffa information från ämbetsverken i den medlemsstat som tagit emot begäran, om parterna överenskommer om det.

Lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden innehåller inte någon motsvarande bestämmelse om innehållet i ett svar på begäran om rättshjälp. Till skillnad från Neapel II konventionen innehåller den inte heller bestämmelser om den begärande medlemsstatens tjänstemäns rätt att skaffa information hos ämbetsverken i den anmodade medlemsstaten.

Artikel 11 omfattar särskild bevakning som en medlemsstat utför på en annan medlemsstats begäran. Den myndighet som anmodats utföra bevakningen bevakar eller låter bevakas i mån av möjlighet särskilt personer som skäligen kan misstänkas ha gjort sig skyldiga till eller kommer att göra sig skyldiga till brott mot nationella eller gemenskapens tullbestämmelser. På begäran övervakar myndigheten även platser, transportmedel och varor som har samband med nyss nämnda verksamhet som strider mot tullbestämmelserna. Tullförvaltningsmyndigheten utför den särskilda bevakning som avses i denna artikel på sin egen stats territorium. Denna form för övervakning skall hållas separat från gränsöverskridande övervakning, som regleras i artikel 21. Gränsöverskridande övervakning sker på en annan medlemsstats territorium. Övervakning som avses i artikeln skall begripas så att den omfattar alla former för inhämtning av information som regleras i tulllagen och tvångsmedelslagen. I 15 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden regleras användningen av tvångsmedel och begränsningar i användningen av dem. Om begäran om rättshjälp avser eller dess uppfyllande förutsätter att tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen (450/1987) används, får, enligt 15 §, tvångsmedel inte användas om detta inte skulle vara tillåtet enligt finsk lag i ett sådant fall där den gärning till vilken begäran hänför sig har begåtts i Finland under motsvarande omständigheter. En princip med liknande innehåll finns i Neapel

II konventionen.

Artikel 12 gäller framställningar om utredning. Den anmodade myndigheten skall genomföra sådana utredningar som behövs av aktiviteter, som utgör en överträdelse, eller som enligt den begärande myndigheten förefaller att vara en överträdelse. Resultatet av utredningarna skall ges till den begärande myndigheten och bestämmelsen i artikel 10.2 om att överlämna handlingar till den begärande myndigheten gäller då i tillämpliga delar.

Företrädare för den begärande myndigheten kan få tillstånd att vara närvarande då utredningarna genomförs. Konventionen föreskriver att de behöriga tjänstemännen vid den anmodade myndigheten får ge dem tillstånd att närvara vid kontroller och utredningar. De får emellertid inte på eget initiativ utöva de befogenheter som tjänstemännen vid den anmodade myndigheten har. Likväl har de rätt att få tillgång till samma lokaler och dokument som tjänstemännen vid den anmodade myndigheten. Tjänstemännen vid den begärande myndigheten har endast en rådgivande funktion; utredningarna skall i sin helhet skötas av tjänstemännen vid den anmodade myndigheten. Bestämmelserna i Neapel II konventionen om närvarorätt för den begärande myndigheten och denna myndighets ställning är likadana som i 10 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden.

Enligt *artikel 13* skall de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, i enlighet med sin nationella lagstiftning, till den som det gäller, delge bestämmelser och beslut om konventionens tillämpning som getts i en annan medlemsstat. Framställningar om delgivning skall åtföljas av en översättning till ett av den anmodade statens officiella språk om annat inte meddelas.

I 17 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden finns bestämmelser om verkställande av delgivning i Finland. Paragrafen är mer detaljerad än Neapel II konventionens och den kompletterar konventionen. Konflikter finns inte mellan lagen och konventionen. I förordningen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden finns närmare bestämmelser om verkställande av delgivning.

Artikel 14 föreskriver att utlåtanden, uppgifter och handlingar, som inhämtats av tjänstemän vid den anmodade myndigheten i enlighet med den nationella lagstiftningen där, kan användas som bevis av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där den begärande myndigheten har sitt verksamhetsställe i de fall av bistånd som avses i artikel 10, 11 och 12 i konventionen.

Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Däremot föreskrivs i dess 27 § att bestämmelserna i gällande avtal mellan Finland och den främmande staten iakttas vad avser begränsningar i användningen av information som lämnats genom rättshjälp.

Avdelning III **Bistånd på eget initiativ**

Principen i denna avdelning är att medlemsstaterna utan föregående begäran skall genomföra relevanta utredningar och meddela om de bevis och den information som den funnit till andra medlemsstater, om detta kan vara till nytta för dem då de utreder och undersöker tullbrott eller skrider till åtal avseende sådana överträdelser. Enligt den allmänna principen i artikel 15 kan varje medlemsstat ge bistånd utan en framställan på förhand i de fall som avses i artiklarna 16 och 17 om den nationella lagstiftningen inte sätter gränser för det.

Artikel 16 innehåller en bestämmelse om att medlemsstaterna skall sköta den särskilda övervakning av personer och varor som avses i artikel 11. Därtill skall de i original eller som kopia överlämna alla uppgifter, rapporter och andra dokument som de förfogar över och som gäller verksamhet som har samband med en planerad eller begången överträdelse i de fall detta bidrar till att förhindra, upptäcka eller åtala för överträdelser i medlemsstaten i fråga.

Artikel 17 föreskriver en skyldighet för de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat att omgående underrätta de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater om alla relevanta uppgifter som rör planerade eller begångna brott, i synnerhet uppgifter om varor som ansluter sig till brotten och nya hjälpmedel och metoder som används vid sådana brott.

Enligt *artikel 18* kan de behöriga myndigheterna i den medlemsstat som mottagit övervakningsrapporter och uppgifter som inhämtats i enlighet med denna avdelning använda dem som bevis i enlighet med sin nationella lagstiftning.

I lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden ingår inte motsvarande bestämmelser om bistånd på eget initiativ.

Avdelning IV **Särskilda samarbetsformer**

Neapel II konventionens huvudsakliga betydelse ligger i IV avdelningens bestämmelser om särskilda samarbetsformer som används för att upptäcka och utreda överträdelser av tullbestämmelserna samt väcka åtal för dem. De särskilda samarbetsformerna i denna avdelning är följande över gräns, gränsöverskridande övervakning, kontrollerade leveranser, hemliga utredningar och gemensamma specialutredningslag. Dessa samarbetsformer inbegriper möjligheten att en tjänsteman från en medlemsstat får befinna sig på eller delta i verksamhet på en annan medlemsstats territorium för att utreda tullöverträdelser.

När gränsöverskridande åtgärder vidtas skall legalitetsprincipen alltid iakttas, dvs. tillämplig lag och de behöriga myndigheternas anvisningar skall följas. Likaså skall subsidiaritetsprincipen iakttas, dvs. åtgärderna vidtas endast om andra, mindre långtgående åtgärder inte är lämpliga. Därtill iakttas proportionalitetsprincipen, dvs. åtgärdens räckvidd och varaktighet skall bestämmas mot bakgrund av hur allvarlig den förmodade överträdelsen är.

En medlemsstat kan i ett enskild fall vägra delta i samarbetet om den begärda verksamhetens räckvidd är uppenbart oproportionerlig i förhållande till hur grav den förmodade överträdelsen är. En sådan vägran måste motiveras.

Schengenkonventionen innehåller liknande bestämmelser om följande över gräns och gränsöverskridande övervakning som Neapel II konventionen. Den sistnämnda konventionen påverkar emellertid inte Schengenkonventionens fördelaktigare bestämmelser och de länder som är bundna av Schengen kan inte befrias från de striktare förpliktelserna i

Schengenkonventionen genom att binda sig till de lösare åtagandena i Neapel II konventionen.

Artikel 19 fastslår de allmänna principerna för de särskilda samarbetsformerna. 19.2 klargör, att IV avdelningens gränsöverskridande särskilda samarbetsformer är möjliga endast då det är fråga om brott som gäller olaglig handel med narkotika och vissa andra förbjudna ämnen, exempelvis kulturföremål och explosiva ämnen, eller handel med prekursorer, dvs. ämnen som är avsedda för olaglig framställning av narkotika. Det kan också vara fråga om olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att kringgå skatt eller för att obehörigt få stödutbetalningar från offentliga medel, där det kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapernas eller en medlemsstats budget. Vidare kan det gälla annan handel med varor som är förbjudna enligt tullbestämmelserna för gemenskapen eller nationen. Med stöd av detta kan gränsöverskridande särskilda samarbetsformer komma i fråga bl.a. vid följande i lag fastställda brottsrubriceringar:

— olaglig handel med narkotika, psykotropa ämnen och prekursorer: narkotikabrott enligt 50 kap. strafflagen,

— brott mot lagstiftningen om vapen, ammunition och explosiva ämnen: skjutvapenbrott och grovt skjutvapenbrott 9 kap. 101—102 § skjutvapenlagen (1/1998) samt 11 § lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953),

— handel med giftigt avfall och kärnämnen eller ämnen och anordningar som är avsedda för framställning av kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen: kärnladdningsbrott 34 kap. 6 § strafflagen, sprängämnesbrott 44 kap. 11 § strafflagen, brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen 44 kap. 13 § strafflagen, miljöbrott 48 kap. strafflagen och 6 kap. 19 § lagen om transport av farliga ämnen (719/1994),

— handel med kulturföremål: smuggling 46 kap. 4 § strafflagen,

— skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri 29 kap. 1 och 2 § strafflagen.

En medlemsstat kan enligt artikel 19.3 avvisa en begäran från en annan medlemsstat om samarbetsformen strider mot dess egen

nationella lagstiftning eller om den inte är reglerad i den nationella lagstiftningen. Å andra sidan kan medlemsstaterna genom bilaterala överenskommelser vidga tillämpningsområdet för bestämmelserna i fråga.

Artikel 19.5 och 19.6 reglerar skadestånd. Om en medlemsstats tjänsteman orsakar skada när tjänstemannen befinner sig på en annan medlemsstats territorium, skall den sistnämnda staten ersätta skadan på samma sätt som om dess egna tjänstemän hade orsakat skadan. Syftet med bestämmelsen är att utan inskränkning trygga de rättigheter som denna stats medborgare har enligt den nationella lagstiftningen i ett skadefall, som orsakas av en annan stats tjänstemans verksamhet på denna stats territorium. Det primära ersättningsansvaret bärs således av den stat på vars territorium den främmande statens tjänsteman verkar. Den medlemsstat vars tjänsteman har orsakat en tredje part skada skall gottgöra det belopp, som den tredje parten fått som ersättning. Denna bestämmelse skall tolkas så, att den avser staten som ett offentligrättsligt samfund. Finska staten skulle således inte betala ersättning direkt till den tredje parten då skada inträffat utan till den andra konventionsparten enligt det skadeståndsbelopp som denna betalat ut till den tredje parten. Om den skadelidande är en annan stat avstår den från att begära ersättning av konventionsparten enligt konventionen. Den har emellertid rätt att kräva skadestånd av en tredje part och den har regressrätt mot den andra konventionsparten.

Enligt artikel 19.8 skall de tjänstemän, som skickats till en annan medlemsstat, under tiden för den gränsöverskridande verksamheten enligt avdelning IV behandlas likadant som tjänstemän i denna stat, när det gäller överträdelse som de eventuellt gör sig skyldiga till eller som de eventuellt är föremål för. Detta innebär bl.a. det, att hindrande av sådana tjänstemäns verksamhet kan bedömas som hindrande av tjänsteman enligt Finlands strafflag och, å andra sidan, att den juridiska bedömningen av eventuella brott som de gör sig skyldiga till på Finlands territorium sker enligt Finlands strafflag. Regeringen proposition 77/2001 rd, som avläts till riksdagen den 18 maj 2001, innehåller förslag till nya bestämmelser i strafflagens 16 och 40 kap. En-

ligt förslaget utformning är bestämmelserna generella och när de träder i kraft skulle de omfatta även utländska myndigheter som är i landet i övervaknings-, förföljelse- och brottsundersökningsuppgifter enligt Neapel II konventionen. Om dessa bestämmelser antas av riksdagen tillgodoses samtidigt det behov av ändringar i strafflagen som Neapel II konventionen skapar.

Artikeln föreskriver ännu att de behöriga organen i den medlemsstat, som fått uppgifter inom ramen för denna avdelnings gränsöverskridande samarbete, kan använda dem som bevis enligt den nationella lagstiftningen.

Artikel 20 gäller förföljande över gräns. 20.1 föreskriver, att en medlemsstats tulltjänsteman kan fortsätta ett förföljande på en annan medlemsstats territorium när förföljandet gäller en person som upptäckts i färd med att begå ett brott, som avses artikel 19.2 i konventionen och som kan leda till utlämning, eller medverkar i det.

Huvudregeln är, enligt artikel 20.1, att medlemsstaten skall begära tillstånd till förföljandet i förväg. Utan föregående tillstånd är förföljande emellertid tillåtet vid brådskande omständigheter, som medfört att det inte varit möjligt att på förhand underrätta de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten eller att dessa myndigheter inte har kunnat ta sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet. Senast när de förföljande tjänstemännen passerar gränsen skall de ta kontakt med de behöriga myndigheterna i den stat på vars territorium förföljandet äger rum. Förföljandet skall när som helst avbrytas på begäran av denna stat. På begäran av de förföljande tjänstemännen kvarhåller de behöriga myndigheterna den person som förföljs för att fastställa hans eller hennes identitet eller anhålla honom eller henne. Medlemsstaterna kan vidga tillämpningsområdet för dessa bestämmelser genom bilaterala överenskommelser. När instrumentet för antagande av konventionen deponeras meddelar varje medlemsstat till depositarien dels vilka statliga myndigheter som är behöriga att ge tillstånd till förföljande på dess territorium, dels vilka myndigheter som har rätt att begära tillstånd till förföljande på en annan medlemsstats territorium. Depositarien underrät-

tar de övriga medlemsstaterna om det.

Förföljande genomförs enligt endera av de förfaranden som nämns i artikel 20.2. Det ena alternativet är, att de förföljande tjänstemännen inte har rätt att gripa någon. Det andra är, att de förföljande tjänstemännen vid behov har rätt att gripa den förföljde för att överlämna honom eller henne till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där förföljandet sker och som kan fastställa hans eller hennes identitet eller anhålla honom eller henne. Det andra alternativet förutsätter att den medlemsstat på vilken territorium förföljandet sker inte framställer en begäran om att avbryta förföljandet. Enligt artikel 20.3 kan en medlemsstat begränsa förföljandet även till ett visst område eller en viss tidsperiod som inleds när gränsen överskrids. Finland har för avsikt att ge en förklaring om att de förföljande tjänstemännen har rätt att gripa den förföljda och att förföljandet får ske utan begränsningar i tid eller rum. Även Sverige har gett förklaringar med motsvarande innehåll.

I artikel 20.4 uppräknas de allmänna förutsättningar som skall råda både före förföljandet och under hela den tid förföljandet äger rum. Artikeln föreskriver att de förföljande tjänstemännen skall följa bestämmelserna i denna artikel och därutöver lagstiftningen i den medlemsstat på vars område de opererar och de anvisningar som denna stats myndigheter ger.

När förföljelsen fortsätter ut på öppna havet eller i den ekonomiska zonen skall den genomföras i enlighet med internationell havsrätt, närmare bestämt artikel 111 i För-
enta Nationernas havsrättskonvention (FördrS 49—50/1996). Artikel 111 gäller rätten till omedelbart förföljande och föreskriver om de förutsättningar som skall vara uppfyllda för att förföljande skall kunna tillgripas och påbörjas på den förföljande statens territorialvatten, arkipelagvatten, angränsande zon, ekonomiska zon eller kontinentalsockeln och fortsätta utanför dessa zoner. Rätten till omedelbart förföljande upphör så snart det förföljda fartyget kommer in på sitt eget lands eller tredje lands territorialhav. Vid förföljande på en annan medlemsstats territorialvatten skall den behandlade artikeln i Neapel II konventionen tillämpas. Konven-

tionerna kompletterar till denna del varandra.

Förföljarna har inte tillträde till privata bostäder eller platser till vilka allmänheten inte har tillträde. De förföljande tjänstemännen skall vara lätta att identifiera på grundval av sina tjänsteuniformer, armbindlar och kännetecknen på sina transportmedel. De får inte ha civila uniformer i kombination med ett transportmedel utan ovan nämnda kännetecken. Därtill skall de förföljande tjänstemännen när som helst kunna styrka att de handlar i egenskap av myndighet. Under förföljelsen får de förföljande tjänstemännen bära tjänstevapen, såvida inte den anmodade medlemsstaten antingen har gett en allmän förklaring att vapen överhuvudtaget inte får bäras på dess territorium eller uttryckligen beslutar något annat. När en annan medlemsstats tjänsteman får bära sina tjänstevapen är de likväl berättigade att använda dem endast i nödvärn. I det fall att den andra medlemsstatens tjänsteman själva griper den förföljde får han eller hon underkastas endast säkerhetsvisitation för att bli förd till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet ägde rum. Under transporten kan handfängsel användas på den gripne och föremålen i hans eller hennes besittning får beslagtas.

Efter att förföljandet avslutats, skall de förföljande tjänstemännen infinna sig hos den behöriga myndigheten i den medlemsstat, på vars område de opererat, och ge en redogörelse över sina åtgärder oberoende av om den förföljda har kunnat anhållas. På begäran av myndigheterna skall de stå till deras förfogande tills omständigheterna kring deras åtgärder har utretts i tillräcklig omfattning. På begäran av myndigheterna i den medlemsstat, på vars territorium förföljelsen ägde rum skall myndigheterna i de förföljande tjänstemännens hemland delta i de förhör som följer på operationen och i domstolsbehandlingen.

I artikeln 20.5 föreskrivs att den förföljda personen kan hållas kvar för förhör oberoende av hans eller hennes nationalitet. Lagstiftningen i den stat detta sker gäller i tillämpliga delar. Om den anhållna personen inte är medborgare i den stat där han eller hon anhållits skall han eller hon försättas på fri fot senast sex timmar efter anhållandet. Detta gäller inte, om de behöriga myndigheterna i

denna medlemsstat dessförinnan har tagit emot en begäran om temporärt anhållande för att verkställa utlämning. Begäran kan framställas i vilken form som helst. Anhållningstiden inbegriper inte timmarna mellan midnatt och nio på morgonen.

Den svenskspråkiga versionen av Neapel II konventionen använder sig av termen anhålla. Konventionen kan emellertid inte tolkas så, att ett förföljande över gräns i sig uppfyller förutsättningarna för anhållan och berättiga de nationella myndigheterna att verkställa en anhållan. Förutsättningarna för anhållan bedöms enligt finsk lagstiftning.

Enligt artikel 20.6 ger varje medlemsstat en förklaring, där den på grundval av de förfaranden som beskrivits i 2, 3 och 4 punkterna i denna konventionsartikel, fastställer hur förföljandet skall genomföras på dess territorium. De kan med stöd av artikel 20.7 ytterligare ge kompletterande bestämmelser om tillämpningen av denna artikel. Finland skall ge en förklaring enligt vilken de förföljande myndigheterna har rätt att gripa den misstänkte och enligt vilken begränsningar i tid eller rum inte ställs för förföljandet.

När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras kan medlemsstaterna med stöd av artikelns 8 punkt meddela, att de inte är bundna av denna artikel eller en del av den. Dessa förklaringar kan återkallas när som helst.

Artikel 41 i Schengenkonventionen innehåller en liknande bestämmelse om förföljande över gräns. De huvudsakliga skillnaderna är följande:

— Enligt Schengenkonventionen kan varje konventionspart välja, om den i brådskande fall tillåter förföljande som utsträcker sig till dess territorium i alla fall av överträdelser, som kan leda till utlämning eller endast vid vissa, allvarliga överträdelser, som uttryckligen har angetts i konventionen. Neapel II konventionen är tillämplig enbart på tullbrott som kan leda till utlämning och som definieras i artikel 19.2.

— Schengenkonventionen gäller endast landgränser. Neapel II konventionen gäller även förföljande som utsträcks till en annan medlemsstats territorialvatten.

— Schengenkonventionen ger rätt att bära tjänstevapen utan undantag. Neapel II kon-

ventionen ger varje medlemsstats rätt att ge en allmän förklaring om att vapen inte någonsin får föras in på dess territorium eller att besluta i enskilda fall att vapen inte får bäras.

— Schengenkonventionens bestämmelse är tvingande. Signatärstaterna till Neapel II konventionen kan välja att inte vara bundna av denna artikel eller en del av den, om denna reservation inte påverkar deras skyldigheter enligt Schengenkonventionen. Detta innebär att parterna i Schengen inte kan besluta att inte tillämpa bestämmelsen i Neapel II konventionen om förföljande över gräns, när det är fråga om landgränser och när förföljande över gräns är möjlig även på grundval av Schengenkonventionen.

Enligt gränstullsamarbetsavtalet mellan Finland och Sverige kan tullmyndigheterna genomföra förföljande över gräns samt åtgärder som hänger samman med övervakning över gräns och därutöver ytterligare använda sig av tvångsmedlen enligt lagstiftningen i den andra staten. Detta kan ske på tullövervakningszonen som sträcker sig tre kilometer bortom riksgränsen. Tullmyndigheterna kan bl.a. verkställa en anhållan. Tvångsmedlen kan användas under förutsättning att de är tillåtna enligt lagstiftningen i vardera staten och att undersökningen i fråga omedelbart ansluter sig till ett smugglingsbrott eller försök till ett sådant brott.

Artikel 21 gäller gränsöverskridande övervakning. Dess 1 punkt bestämmer att tjänstemännen i en medlemsstat får fortsätta bevakningen av sådana personer som skäligen kan förmodas vara inblandade i de brott som anges i artikel 19.2 på en annan medlemsstats territorium i det fall att denna stat gett tillstånd till det på förhand. En begäran om tillstånd lämnas till den myndighet som utses av var och en medlemsstat och som är behörig att lämna begärt tillstånd eller vidarebefordra begäran. Tillståndet kan förenas med villkor. Artikelns 2 punkt föreskriver dock att om sakens brådskande natur kräver det, kan gränsen överskridas utan föregående tillstånd. Detta förutsätter att den myndighet, som är behörig i den medlemsstat på vars territorium övervakningen sker, omedelbart underrättas om att gränsen har passerats och att tillstånd utan dröjsmål begärs. Bevakningen kan ock-

så överlåtas till tjänstemännen i den medlemsstat där övervakningen sker. I så fall grundar sig förfarandet på artikel 11 i konventionen. Bevakning skall i detta sammanhang förstås så, att den inbegriper metoderna för inhämtning av information enligt tullagen och tvångsmedelslagen.

När instrumentet för antagande av konventionen deponeras skall varje medlemsstat meddela vilka myndigheter, som är behöriga att ta emot begäran om tillstånd och ge tillstånd och vidare vilka myndigheter, som är behöriga att ansöka om tillstånd hos andra medlemsstater. Depositarien underrättar de andra medlemsstaterna om detta.

Gränsöverskridande övervakning kan ske på de villkor som nämns i artikelns 3 punkt. De tjänstemän som bedriver bevakningen skall rätta sig efter lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium de opererar. De skall också följa de anvisningar de får av de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat. Vidare skall de kunna styrka sin identitet och att de utför ett tjänsteuppdrag. De har inte tillträde till bostäder eller platser till vilka allmänheten inte har tillträde. Främmande staters tjänstemän har inte rätt att utföra husrannsakan medan de verkställer övervakning i en annan medlemsstat. Om en begäran om handräckning från en främmande stat innefattar eller förutsätter rannsakan eller beslag, t.ex. för anskaffning av bevis, får rannsakan eller beslag inte verkställas på basis av begäran i alla fall. Om den gärning som ligger till grund för begäran inte enligt finsk lagstiftning under motsvarande omständigheter skulle betraktas som en sådan gärning som berättigar till användning av tvångsmedel kan sådana åtgärder inte vidtas. Dessa tjänstemän får inte heller stoppa eller anhålla den person som bevakas. Tjänstemännen får bära tjänstevapen, om inte den medlemsstat, till vilkens territorium de önskar tillträde, antingen allmänt eller i uttryckligen i detta fall har förklarat att det är förbjudet. I det fall, att det är tillåtet att bära tjänstevapen, får det användas endast i nödvärn. Den föreslagna ändringen i skjutvapenlagen som nämnts ovan är nödvändig även p.g.a. gränsöverskridande övervakning.

Övervakningen skall avbrytas genast, när den medlemsstat på vars territorium över-

vakningen sker ber om det. Övervakningen skall avbrytas även i det fall att ett begärt tillstånd inte har meddelats inom fem timmar från det att gränsen passerats.

Samtliga åtgärder som är involverade i den gränsöverskridande övervakningen skall rapporteras till myndigheterna i den medlemsstat, på vars territorium åtgärderna har vidtagits. I samband med det kan man begära att de tjänstemän som skött om bevakningen personligen inställer sig hos myndigheten. De tjänstemän, som bedrivit bevakningen, deltar i de undersökningar och rättsliga förfaranden som följer om den medlemsstat, på vars territorium övervakningen ägt rum, begär det.

Enligt artikelns 4 punkt kan medlemsstaterna utvidga artikelns tillämpningsområde genom bilaterala avtal och ge kompletterande bestämmelser om tillämpningen av den. Punkt 5 innehåller en bestämmelse enligt vilken medlemsstaterna kan förklara att de inte är bundna av denna artikel eller en del av den, när de deponerar instrumentet för antagande av konventionen. En sådan förklaring kan när som helst återkallas.

Även i artikel 40 i Schengenkonventionen finns bestämmelser om gränsöverskridande övervakning. Bestämmelserna i de båda konventionerna är likartade: det behövs ett tillstånd i förväg för gränsöverskridande övervakning, men i brådskande fall kan övervakningen ske utan förhandstillstånd. De viktigaste skillnaderna mellan konventionerna är följande:

— Enligt bestämmelsen i Schengenkonventionen är övervakningen, när tillstånd har meddelats på förhand, kopplad till de brott som kan medföra utlämning. Däremot är gränsöverskridande övervakning i brådskande fall utan förhandstillstånd möjlig endast då det gäller undersökning av brott som angetts i den uttömmande förteckningen i artikeln. Bestämmelsen i Neapel II konventionen gäller för sin del endast tullbrott så som de definierats i konventionens artikel 4.3 och 19.2.

— Enligt bestämmelsen i Schengenkonventionen får tjänstevapen bäras utom i fall, då den part som mottagit begäran uttryckligen har beslutat något annat. Enligt Neapel II konventionen kan däremot varje medlemsstat

ge en allmän förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium, och den kan också i enskilda fall besluta att det inte är tillåtet att bära vapen på dess territorium.

— Schengenkonventionens bestämmelse är tvingande. Neapel II konventionens signatärstater kan däremot förklara att de inte är bundna av bestämmelsen om gränsöverskridande övervakning helt eller delvis om sådana reservationer inte påverkar förpliktelseerna enligt Schengenkonventionen.

Artikel 22 gäller kontrollerade leveranser. Kontrollerade leveranser är en undersökningsmetod som går ut på att misstänkta eller olagliga sändningar av varor inte beslagtas vid gränsen, utan övervakas tills de når sin destination. Denna metod gör det möjligt för tullförvaltningarna att identifiera de organisationer som står bakom den olagliga handeln och att åtala de viktigaste personerna i dessa organisationer, istället för att t.ex. beslagta varorna vid gränsen och/eller åtala de inblandade kurirerna. Kontrollerade leveranser är en åtgärd som är förenlig med lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och förfarandet är därmed inte främmande för de finska myndigheterna. I regeringens proposition om lag om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (RP 61/1993 rd) sägs, att lagen tillämpas på verkställande av förundersökning och att annan rättshjälp och annat samarbete som behövs för behandlingen av ett straffrättsligt ärende hör till området för rättshjälp. Vid behandlingen av denna proposition godkände lagutskottet i sitt betänkande (LaUB 25/1993) synen på kontrollerade leveranser som en form av annan rättshjälp och annat samarbete som behövs för behandlingen av straffrättsliga ärenden enligt 1 § 2 mom. 6 punkten i lagförslaget. Den gällande lagstiftningen i Finland möjliggör sålunda att kontrollerade leveranser används som en förundersökningsmetod. Polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet i Finland har ingått en överenskommelse om kontrollerade leveranser.

I artikeln föreskrivs att medlemsstaterna åtar sig att på sina respektive territorier tillåta kontrollerade leveranser när de ansluter sig till utredning av de brott som anges i artikel 19 som kan leda till utlämning av den misstänkta. De behöriga myndigheterna i den

medlemsstat som tagit emot en begäran om en kontrollerad leverans beslutar i enlighet med sin nationella lagstiftning i varje enskilt fall om åtgärden skall tillåtas. En operation som gäller en kontrollerad leverans genomförs och leds av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där kontrollen sker. De förfaranden som gäller i den anmodade medlemsstaten skall tillämpas.

De anmodade myndigheterna ansvarar för den kontrollerade leveransen från gränsen eller en överenskommen punkt för att undvika avbrott i övervakningen. De ansvarar för att varorna övervakas under resten av transporten på ett sådant sätt att de när som helst kan anhålla gärningsmannen och beslagta varorna. Sändningarna kan även med tillstånd från de berörda medlemsstaterna tillfälligt hejdas och tillåtas att fortsätta när deras ursprungliga innehåll har tagits till vara eller helt eller delvis ersatts med andra varor.

Artikel 11 grundar sig på Förenta Nationernas konvention från 1988 mot olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994) och närmare bestämt dess 11 artikel som uppmanar konventionsparterna att utnyttja internationellt övervakade leveranser i samband med olaglig narkotikahandel.

Artikel 73 i Schengenkonventionen innehåller likaså en bestämmelse om kontrollerade leveranser. Bestämmelserna i de båda konventionerna är likartade. De viktigaste skillnaderna är, att Neapel II konventionen förpliktar till en fortgående övervakning så, att de anmodade myndigheterna när som helst under den fortsatta transporten kan gripa gärningsmännen eller beslagta varorna eller ta det ursprungliga innehållet till vara eller ersätta det med andra varor. I Schengenkonventionen finns inga föreskrifter om detta. Schengenkonventionen innehåller bestämmelser om kontrollerade leveranser av narkotika och psykotropa ämnen, medan Neapel II konventionen innehåller bestämmelser om kontrollerade leveranser i samband med brott, som nämns i artikel 19 och som kan leda till utlämning. Sålunda är tillämpningsområdet för Neapel II konventionen vidare till denna del.

Artikel 23 avser hemliga utredningar. Hemliga utredningar betyder, i den här artikeln,

att en tjänsteman från en stats tullförvaltning, eller en tjänsteman som handlar på en sådan förvaltnings vägnar, får tillstånd att under en antagen identitet verka på en annan medlemsstats territorium. Varje medlemsstat tillämpar denna artikel i enlighet med bestämmelserna i sin nationella lagstiftning.

I Neapel II konventionen finns inte någon särskilt noggrann definition av begreppet hemlig utredning. I artikeln konstateras att den anmodade myndigheten kan bemyndiga tulltjänstemän hos den medlemsstat som framställt begäran att vara verksamma inom den anmodade statens territorium, detta under falsk identitet. Hemliga utredningar kan enligt Neapel II konventionen utföras antingen så, att en tjänsteman i den begärande staten opererar i den anmodade staten, eller så, att täckoperationen fortsätts av en tjänsteman i den anmodade staten. I praktiken kan sistnämnda arrangemang dock vara omöjligt när en tjänsteman i en medlemsstat har deltagit i en täckoperation i sin egen stat och den verksamhet som han eller hon skaffar uppgifter om flyttar till en annan medlemsstats område. I ett sådant fall kan det vara nödvändigt att samma person fortsätter täckoperationen i den andra staten. En framställan om hemliga utredningar får göras endast om det skulle vara ytterst svårt att annars klarlägga fallet. Vid en hemlig utredning har myndigheterna befogenheter endast till att samla in uppgifter och etablera kontakt med misstänkta eller personer i deras närmaste krets, och en hemlig utredning får ske endast under en begränsad tid.

I 28 § 6 punkten polislagen definieras täckoperation som sådant fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller persongrupp eller om personens eller gruppens verksamhet och sådan infiltration i en persongrupps verksamhet, där det för att förhindra att inhämtandet av information och infiltrationen avslöjas används vilseledande eller förtäckta uppgifter eller registeranteckningar eller framställs eller används falska dokument. I 5 punkten i samma bestämmelse definieras bevisprovokation genom köp. Med detta avses ett av polisen avgivet köpebud för att förhindra eller avslöja innehav av eller handel med ett föremål, ett ämne eller egendom som innehas olagligt.

gen eller är föremål för handel, för att förhindra eller avslöja olaglig framställning av ett föremål, ett ämne eller egendom, för att finna ett sådant föremål, ett sådant ämne eller sådan egendom som avses ovan eller för att återfå vinningen av ett brott. Enligt den finländska polislagen ingår täckoperation alltid i någon mån i bevisprovokation, vanligen i form av hemlighållande av identitet. Av den anledningen kan polislagens bevisprovokation genom köp anses ingå i tillämpningsområdet för det samarbete som artikeln avser.

Den anmodade myndigheten skall ställa behövlig personal till förfogande, ge tekniskt stöd och skydda den begärande medlemsstatens tjänstemän när de verkar i den anmodade medlemsstaten. De behöriga myndigheterna i den anmodade och den begärande medlemsstaten bereder och övervakar utredningarna i nära samarbete.

Hemliga utredningar skall utföras i enlighet med den nationella lagstiftningen i den medlemsstat, där utredningarna sker. I det fall att de hemliga utredningarna avslöjar uppgifter även om andra brott än dem, som för vilka de hemliga utredningarna ursprungligen begärts, beslutar den anmodade myndigheten enligt sin nationella lagstiftning om hur man skall förfara med uppgifterna. Polislagen (493/1995) har kompletterats med nya bestämmelser om täckoperationer och bevisprovokation genom köp (28 § 1 mom. 4 och 5 punkten, 31 a, 31 b och 32 a §) genom lagen 21/2001. Lagändringen trädde i kraft i mars 2001 och i och med det fick polisen nya i lag reglerade metoder för brottsbekämpning och brottsutredning när det gäller allvarlig och organiserad kriminalitet. Bestämmelserna i polislagen omfattar även den verksamhet som polisen bedriver för att utreda brott vid sidan av brottsbekämpning. Därför ändrades tvångsmedelslagen samtidigt med polislagen. Till 6 kap. tvångsmedelslagen fogades då en ny 7 § som reglerar frågan. Täckoperationsbefogenheter finns endast i fråga om brott vilkas utredning berättigade till teleavlyssning enligt 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen. Neapel II konventionen innehåller en förteckning över de brott som möjliggör hemliga utredningar. Denna förteckning avviker från tvångsmedelslagens förteckning.

Eftersom hemliga utredningar skall genom-

föras enligt den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där utredningarna sker är det inte möjligt att med stöd av Neapel II konventionen att i Finland genomföra hemliga utredningar t.ex. vid smuggling av kulturföremål eller skattebedrägeri. Dessa ingår nämligen inte i 5 a kap. 2 § tvångsmedelslagen. Om Finland tar emot en begäran om rättshjälp i sådana ärenden, bör Finland vägra ge rättshjälp på den grund att den begärda åtgärden inte är möjlig enligt vår lagstiftning. Tullagen inbegriper inte en motsvarande bestämmelse om befogenheter i fråga om hemliga utredningar. Det är därför endast polisen som av de finländska myndigheterna kan skrida till hemliga utredningar enligt Neapel II konventionen.

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och återkallande av den reservation som getts i fråga om den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål samt lagar i anslutning till dem inbegriper en bestämmelse om hemliga utredningar. Enligt 3 § i konventionens ikraftträdandelag är det möjligt för en tjänsteman i en medlemsstat inom Europeiska unionen att genomföra hemliga utredningar inom Finlands territorium. En motsvarande bestämmelse finns i ikraftträdandelagen i denna proposition.

En annan medlemsstats tjänsteman som genomför hemliga utredningar i Finland ges i framställningen rätt att bära vapen. På samma sätt som i fråga om gränsöverskridande övervakning och kontrollerade leveranser är det förbjudet att använda vapnet utom vid nödvärn.

Artikel 24 gäller gemensamma specialutredningslag, som kan inrättas genom överenskommelser mellan medlemsstaterna. Gemensamma specialutredningslag placeras i en särskild medlemsstat. Syftet med dessa lag är, att de skall genomföra svåra och krävande utredningar som kräver samtidiga och samordnade insatser. Specialutredningslagen skall koordinera gemensamma insatser för att förhindra och upptäcka bestämda typer av tullbrott. Lagen skall även samla in uppgifter om personerna i fråga, deras närmaste kretsar och deras förfaringsmetoder.

Dessa lag kan inrättas endast för särskilda ändamål och för en begränsad tid. Laget leds av en tjänsteman i den medlemsstat där laget verkar, och medlemsstaten i fråga ansvarar för de arrangemang lagets verksamhet förutsätter. Laget skall följa lagstiftningen i medlemsstaten i fråga. En tjänsteman som hör till laget har inte på denna grund rätt att verka på någon annan medlemsstats territorium.

Vid justitieministeriet bereds för närvarande en regeringsproposition om lag om gemensamma utredningsgrupper, vilket anknyter till rådets (EU) rambeslut om gemensamma utredningsgrupper (EGT L 162, 20.6.2002 s. 1). Rambeslutets innehåll är i samklang med reglerna om gemensamma utredningslag i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål. I det fall att riksdagen godkänner lagförslaget kommer de nya bestämmelserna att komplettera även Neapel II konventionens bestämmelser om gemensamma specialutredningslag.

Avdelning V **Dataskydd**

Artikel 25 förpliktar tullmyndigheterna att i varje enskilt fall beakta kraven på skydd av personuppgifter. Konventionsparterna i Neapel II konventionen skall följa de relevanta bestämmelserna i Europarådets konvention den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 35—36/1992). Medlemsstaterna har möjlighet att ställa villkor för behandlingen av personuppgifter när de lämnar sådana till en annan medlemsstat. Den stat som tagit emot uppgifterna får behandla dem endast i sådant syfte som är förenligt med konventionens tillämpningsområde enligt artikel 1.1 i Neapel II konventionen. Vidare innehåller konventionen föreskrifter bl.a. om rättelse av felaktiga uppgifter och bevaring av uppgifter. I varje fall gäller minst det dataskydd för överlämnade personuppgifter som det skydd den mottagande staten ger åt motsvarande uppgifter. Alla medlemsstater är parter i Europarådets dataskyddskonvention och syftet med konventionen är att säkerställa rättigheterna för varje enskild individ, särskilt rättigheten till privatliv och de grundläggande friheterna.

I artikeln ges medlemsstaterna möjlighet att

ställa villkor på behandlingen av personuppgifter när de vidarebefordrar sådana till en annan medlemsstat.

Artikeln föreskriver att den myndighet som tar emot uppgifterna får behandla uppgifterna endast i det syfte som nämns i artikel 1.1, nämligen för att förhindra och utreda överträdelser av nationell tullagstiftning samt för att skrida till åtals- och straffåtgärder vid överträdelser av gemenskapens och nationell tullagstiftning. Enligt denna konvention får den myndighet, som tagit emot uppgifterna, överlämna dem till sin tullförvaltning samt sina utredande och rättsliga organ utan tillstånd från den medlemsstat, som tillhandahållit uppgifterna, för att möjliggöra för dessa organ att åtala och bestraffa de brott som avses i artikel 4.3. All annan vidarebefordran av uppgifterna kräver tillstånd från den medlemsstat som tillhandahållit uppgifterna.

Den medlemsstat som överlämnar uppgifterna skall försäkra sig om att uppgifterna är riktiga och aktuella. Den mottagande myndigheten skall informeras utan dröjsmål om det framgår, att den myndighet som överlämnat uppgifterna har överlämnat oriktiga uppgifter eller uppgifter som inte får överlämnas, eller om lagenligt överlämnade uppgifter i ett senare skede skall utplånas enligt lagstiftningen i den medlemsstat som överlämnat uppgifterna. Den mottagande medlemsstaten skall korrigera och utplåna uppgifter då det behövs enligt den information som den erhållit. Om den mottagande medlemsstaten har anledning att misstänka att de överlämnade uppgifterna är felaktiga eller att de borde utplånas, skall den meddela detta till den medlemsstat som överlämnat uppgifterna.

Man behöver även säkerställa att den berörda personen på ett effektivt sätt kan få uppgifterna korrigerade, när de överlämnade uppgifterna borde utplånas eller ändras enligt lagstiftningen i den medlemsstat som överlämnat uppgifterna. Han eller hon kan också begära information om vilka uppgifter som överlämnats och för vilket ändamål de överlämnats, om inte allmän fördel kräver att man gör ett undantag från denna rätt. Personens rätt att få denna information regleras av lagstiftningen och förfaranden i den medlemsstat på vars territorium uppgifterna begärs.

Den myndighet som överlämnat uppgifterna skall likväl beredas möjlighet att framföra sin ståndpunkt innan ärendet om att ge ut uppgifterna avgörs.

Myndigheterna i fråga för bok över överlämnade och mottagna uppgifter.

Överlämnade uppgifter skall bevaras endast så länge som syftet med uppgifterna förutsätter. Medlemsstaten i fråga granskar vid en lämplig tidpunkt om uppgifterna behöver bevaras.

En medlemsstat är i enlighet med sina egna rättsnormer och förfaranden ansvarig för den skada som åsamkas en person genom behandlingen av personuppgifter som överlämnats. Detsamma gäller skada som beror på att felaktiga uppgifter överlämnats eller på att den myndighet, som överlämnats uppgifterna, förfarit i strid med konventionen. Personuppgifterna skall även tillförsäkras samma skydd som uppgifter av samma typ, som överlämnats från nationella källor i medlemsstaten, har. För att försäkra sig om att artikeln iakttas på ett effektivt sätt kan medlemsstaterna anförtro kontrolluppgiften åt de nationella dataskyddsmyndigheter som har denna uppgift när det gäller konventionen om ett tullinformationssystem (TIS). Denna artikel begränsar inte tillämpningen av TIS-konventionen. Denna konvention innehåller egna bestämmelser om skydd av personuppgifter som överlämnats genom tullinformationssystemet.

Begreppet behandling av personuppgifter i denna konvention betyder samma sak som i Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter 95/46/EG. Personuppgifter och behandling av personuppgifter definieras på följande sätt i artikel 2 a och b punkterna:

a) personuppgifter: varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person, den registrerade; en identifierbar person är en person som kan identifieras, direkt eller indirekt, framför allt genom hänvisning till ett identifikationsnummer eller till en eller flera faktorer som är specifika för hans fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

b) behandling av personuppgifter, behand-

ling: varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas beträffande personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, till exempel insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

Avdelning VI **Tolkning av konventionen**

Artikel 26 avser Europeiska gemenskapernas domstols roll när det gäller denna konvention. Domstolen är behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna om tolkningen eller tillämpningen av konventionen, om rådet inte har lyckats med detta inom sex månader från det att en medlem i rådet förde ärendet till dess behandling. Domstolen är även behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna och kommissionen om tolkningen och tillämpningen, om frågan inte har lösts genom förhandlingar.

Domstolen har likaså behörighet att meddela förhandsavgöranden i frågor som rör tolkningen av konventionen, men endast för de medlemsstater som genom en förklaring godkänner att domstolen har en sådan uppgift. En medlemsstat har möjlighet att välja ettdera av två alternativa förklaringar. Det första alternativet är, att medlemsstaten meddelar, att en domstol i denna medlemsstat vars avgörande inte kan överklagas enligt den nationella lagstiftningen, kan begära ett förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol i en fråga, som blir aktuell vid behandlingen av ett ärende och som gäller tolkningen av denna konvention. Detta gäller, om domstolen anser att frågan bör avgöras för att den skall kunna meddela ett beslut i ärendet.

Det andra alternativet är, att medlemsstaten ger en förklaring enligt vilken en domstol i denna medlemsstat kan begära ett förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol i en fråga, som blir aktuell vid behandlingen av ett ärende och som gäller tolkningen av denna konvention, om domstolen anser att frågan bör avgöras för att den skall kunna meddela ett beslut i ärendet. I detta alternativ har rätt att söka ändring i domstols-

avgörandet inte uteslutits. Finland avser att för sin del ge en förklaring enligt detta alternativ. Finland gav en förklaring med samma innehåll även i samband med godkännandet av Europol-konventionen.

Även de medlemsstater, som inte godkänner att domstolen har den här nämnda uppgiften, kan trots det lämna in inlagor och skriftliga synpunkter när det gäller frågor som har hänskjutits till domstolen.

Domstolen är inte behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av de aktiviteter som behöriga brottsbekämpande organ utför eller av medlemsstaternas utövning av sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Efter att fördraget om Europeiska unionen (Amsterdamfördraget) trätt i kraft den 1 maj 1999 har Europeiska gemenskapernas domstols behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av konventioner bl.a. I fråga om konventioner som upprättats enligt avd. VI i nämnda fördrag. Denna bestämmelse finns i artikel 35 Amsterdamfördraget. Bestämmelsen tillämpas dock endast på konventioner som upprättats efter Amsterdamfördraget trätt i kraft. Den gäller sålunda inte Neapel II konventionen.

Avdelning VII **Tillämpning och slutbestämmelser**

Genom *artikel 27* är tullförvaltningarna skyldiga att vid informationsutbyte ta hänsyn till kraven på utredningssekretess. Av denna anledning kan medlemsstaterna ställa villkor för hur uppgifter, som de lämnar till en annan stat, får användas, för att förebygga att utredningen äventyras.

I *artikel 28* föreskrivs att en medlemsstat inte förpliktas att lämna ömsesidigt bistånd om detta skulle störa den allmänna ordningen eller skada andra väsentliga intressen, särskilt när det gäller dataskydd, i den berörda medlemsstaten. Framställningar får också avvisas om omfattningen av de begärda åtgärderna, i synnerhet när det gäller de särskilda samarbetsformerna enligt avdelning IV, uppenbart inte står i proportion till den påstådda överträdelsens svårighetsgrad. En medlemsstat kan på dessa grunder helt eller delvis vägra att ge bistånd eller göra det på vissa villkor.

Avslag skall motiveras.

Artikel 29 bestämmer att medlemsstaterna normalt skall avsäga sig alla krav på ersättning för kostnader som uppstått vid genomförandet av denna konvention, med undantag av kostnader för arvoden till experter. Om utgifterna är betydande eller extraordinära skall de berörda tullförvaltningarna samråda med varandra för att fastställa hur kostnaderna skall bäras.

Artikel 30 avser reservationer till konventionen. Det fastställs att de enda reservationer som är tillåtna enligt artikeln är de som medges enligt artiklarna 20.8 (förföljande över gräns), 21.5 (gränsöverskridande övervakning) och 23.5 (hemliga utredningar), vilka ger medlemsstaterna möjlighet att välja att inte vara bundna av bestämmelserna helt eller delvis.

Om medlemsstaterna sinsemellan har ingått överenskommelser, som omfattar de särskilda samarbetsformerna i avdelning IV i denna konvention, kan de göra reservationer gällande den här konventionen endast om reservationen inte inskränker deras skyldigheter enligt överenskommelsen. Därmed kan Finland inte framställa reservationer till artiklarna om förföljande över gräns eller gränsöverskridande övervakning i sin helhet, utan åtgärderna skall tillåtas åtminstone i den omfattning som gränstillsamarbetsavtalen förutsätter.

Parterna i Schengen kan inte avsäga sig förpliktelseerna i Schengenkonventionen genom att underteckna mindre bindande skyldigheter enligt den konvention som nu föreslås godkänd. T.ex. är bestämmelsen i Schengenkonventionen om förföljande över landgräns tvingande. I Neapel II konventionen föreskrivs om förföljande över land- och havsgränser, men bestämmelsen är frivillig. När det gäller landgränser kan parter i Schengenkonventionen inte välja bort bestämmelsen om förföljande över gräns i nämnda konvention. Detsamma gäller gränsöverskridande övervakning.

Genom *artikel 31* begränsas den territoriella tillämpningen av konventionen till gemenskapens tullområde. Gemenskapens tullområde definieras fullständigt i artikel 3 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen). Rådet får, genom enhälligt beslut och enligt

det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen (bestämmelser om samarbete i rättsliga och inrikes frågor), vid behov anpassa konventionens territoriella tillämpningsområde till eventuella ändringar i gemenskapsrätten. Avsikten är att tillämpningsområdet för konventionen alltid skall motsvara det territoriella tillämpningsområdet i gemenskapens förordning om tullkodexen. Med hänsyn till bestämmelsen i artikel 34.2 är syftet också att de i punkten avsedda anpassningsbesluten, fattade av rådet, inte längre förs till nationellt godkännande inom medlemsstaterna, såsom brukligt är i fråga om internationella konventioner. Sålunda överförs den nationella makten att ingå konventioner till rådet.

I *artikel 32* föreskrivs att konventionen träder i kraft nittio dagar efter det att den sista medlemsstaten har underrättat depositarien om att den har fullgjort de konstitutionella förfarandena för antagande av konventionen. Under tiden får emellertid varje stat som har fullgjort dessa förfaranden ge en förklaring att konventionen, med undantag av artikel 26, är tillämplig i dess förbindelser med de övriga medlemsstater som har avgett samma förklaring. 1967 års Neapelkonvention skall upphävas den dag då denna konvention träder i kraft.

Medlemsstaterna skall underrätta depositarien när de konstitutionella förfaranden för antagande av denna konvention har genomförts.

Artikel 33 bestämmer att varje stat som i framtiden blir medlem av Europeiska unionen skall ha rätt att ansluta sig till konventionen. Konventionstexten har beviskraft när den i rådet för Europeiska unionen har avfattats på den anslutande medlemsstatens språk. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien. Artikeln fastställer också förfaranden för nya medlemsstater som önskar ansluta sig till konventionen.

Artikel 34 avser framtida ändringar av konventionen. Där fastställs att alla medlemsstater som har anslutit sig till konventionen får föreslå ändringar, vilka sedan skall beslutas av rådet. Rådet godkänner de ändringar som skall göras och rekommenderar medlemsstaterna att godkänna dem i enlighet med de krav som medlemsstaternas statsförfattningar

ställer. Denna bestämmelse begränsar emellertid inte tillämpningen av artikel 31.2 om ändringar i konventionens territoriella tillämpningsområde.

I *artikel 35* anges att rådets generalsekretäre skall vara depositarie för denna konvention. Depositarien skall i gemenskapernas officiella tidning offentliggöra uppgifter om vilka medlemsstater som har antagit och anslutit sig till konventionen, om genomförandet, förklaringar och reservationer samt alla andra meddelanden om denna konvention.

Ikraftträdande. Konventionen träder i kraft nittio dagar efter det att alla medlemsstater har underrättat depositarien om att de godkänt konventionen. För att undvika de långa ratificeringstiderna och de problem som de medför för alla medlemsstater, innehåller konventionen emellertid bestämmelser om en tidigare lagd tillämpning. Av denna anledning kan varje medlemsstat, när den underrättar depositarien om att den har fullgjort de nationella förfarandena för godkännande eller när som helst därefter, förklara att konventionen är tillämplig i dess förbindelser med de övriga medlemsstater som har avgett samma förklaring. Finland avser att ge en så lydande förklaring i det sammanhang som den underrättar depositarien om att konventionen har antagits.

1.2. Lag om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

1 §. Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om godkännandet av vissa bestämmelser i Neapel II konventionen.

2 §. Denna paragraf innehåller bestämmelser om att den behöriga myndigheten i Finland, som godkänt en begäran kan ge en tjänsteman hos en medlemsstat inom Europeiska unionen rätt att utföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp inom Finlands territorium för att hindra och utreda brott i enlighet med 6 kap, 7 § tvångsmedelslagen och 28, 31 a, 31 b samt 32 a § polislagen. Samma rätt kan ges en tjänsteman hos en medlemsstat inom Europeiska unionen på basis av en begäran som en finländsk

behörig myndighet framställer till den andra medlemsstaten.

Beslutet om att bevilja rättshjälp skall fattas i enlighet med lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden, tvångsmedelslagen och polislagen. Om begäran avser tvångsmedel är beviljandet av rättshjälp alltid underkastad prövning enligt 23 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Enligt lagens 15 § kan rättshjälp beviljas om täckoperation eller bevisprovokation är tillåten enligt finländsk lagstiftning i en motsvarande situation, som den gärning som är grund för begäran. Dessutom skall ovan nämnda bestämmelser i polislagen beaktas.

En tjänsteman i en annan medlemsstat kan genomföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp i Finland i det fall att denna medlemsstat har framställt en begäran inefattande sådana åtgärder, och Finland har samtyckt till det. Eftersom finländska tullmyndigheter inte har befogenheter att utföra täckoperationer eller bevisprovokation, är polismyndigheterna de enda finländska myndigheter, som kan fatta beslut om att skrida till sådana åtgärder på basis av Neapel II konventionen enligt de bestämmelser som ovan redogjorts för. Om en begäran om hemliga utredningar i enlighet med Neapel II konventionen lämnas till tullmyndigheterna, skall tullmyndigheterna föra över begäran till polisen för behandling. Härvid iakttas förordningen om ordnande och övervakning av täckoperationer samt bevisprovokation genom köp samt eventuella bestämmelser som inrikesministeriet utfärdat och som tillämpas i nationella ärenden.

Vilken myndighet i en annan medlemsstat som är behörig att genomföra hemliga utredningar i Finland bestäms enligt varje medlemsstats egen lagstiftning om uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna. I vissa medlemsstater har uteslutande en brottsbekämpningsmyndighet rätt att genomföra hemliga utredningar. Så är fallet t.ex. i Finland, där polisen har exklusiv rätt i denna fråga. I andra medlemsstater har flera myndigheter bemyndigats. Även om Neapel II konventionen syftar till att koncentrera och effektivisera tullsamarbetet, kan medlemsstaterna enligt artikel 4 i konventionen ge andra myndigheter befogenheter att tillämpa kon-

ventionen.

I enlighet med syftet för Neapel II konventionen kan denna särskilda samarbetsform komma i fråga för att hindra och utreda brott eller skrida till åtal för dem. Bestämmelsen passar för situationer där det är fråga om åtgärder för att hindra brott i enlighet med polislagens bestämmelser eller utredning av brott i enlighet med 6 kap. 7 § tvångsmedelslagen.

Enligt 2 mom. skall en sådan tjänsteman från en annan medlemsstat som i enlighet med 1 mom. är verksam på finskt territorium kunna ges rätt att bära vapen, om detta är nödvändigt på grund av verksamhetens karaktär. Vapnet skall få användas endast i sådana nödvärnssituationer som avses i 3 kap. 6 § strafflagen.

3 §. Paragrafen föreskriver att närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §. Lagförslaget inbegriper en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdandet så att lagens ikraftträdande regleras genom förordning av republikens president. Det föreslås att man samtidigt beslutar att lagen tillämpas mellan Finland och en sådan medlemsstat som gett en förklaring enligt artikel 32.4 i konventionen även innan konventionen internationellt träder i kraft.

1.3. Skjutvapenlagen

17 §. Undantag från tillämpningsområdet. Det föreslås att 17 § skjutvapenlagen (1/1998) kompletteras med en ny 13 punkt enligt vilken lagen inte skall tillämpas på överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som tillhör tjänstemän avses i artikel 20, 21 och 23 i Neapel II konventionen.

2. Ikraftträdande

Lagförslaget om godkännande av Neapel II konventionen träder i kraft genom en förordning av republikens president. Avsikten är att Neapel II konventionen träder i kraft inom 90 dagar från det att alla medlemsstater har meddelat att de godkänt konventionen. Eftersom lagen om ändring av 17 § skjutvapenla-

gen hänger samman med Neapel II konventionens ikraftträdande, föreslås det att den sätts i kraft samtidigt med konventionen genom förordning av statsrådet.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande bl.a. för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt riksdagens grundlagsutskott (GrUU 11/2000 och 12/2000 rd) omfattar denna i grundlagen nämnda befogenhet godkännande av alla bestämmelser om internationella förpliktelser som till sin materiella art hör till området för lagstiftningen. En bestämmelse i ett fördrag hör enligt grundlagsutskottet till området för lagstiftningen när bestämmelsen gäller användning eller begränsning av någon i grundlagen tryggad grundläggande fri- eller rättighet, när bestämmelsen annars avser grunderna för en enskilds rättigheter och skyldigheter, när den fråga som bestämmelsen avser enligt grundlagen skall regleras genom lag, när den fråga som bestämmelsen avser är reglerad genom gällande lag eller när frågan enligt den rådande uppfattningen i Finland skall regleras genom lag. Enligt grundlagsutskottet hör en internationell förpliktelse enligt nämnda grunder till området för lagstiftningen oberoende av om bestämmelsen står i konflikt eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland.

Neapel II konventionen innehåller flera bestämmelser som hör till området för lagstiftningen på det sätt som avses i 94 § grundlagen. Av de materiella bestämmelserna i konventionen hör först och främst artikel 7 till området för lagstiftningen. Enligt artikel 7 skall representanter för myndigheterna i en annan medlemsstat på begäran kunna visa en skriftlig fullmakt. I fullmakten skall deras identitet och tjänsteuppgifter framgå. Enligt rådande uppfattning i Finland skall en skyldighet att bevisa sin identitet regleras genom lag.

Konventionens artikel 8 innehåller principerna för bistånd som skall ges på begäran.

Enligt artikel 8.1 skall den anmodade myndigheten förfara på samma sätt som när myndigheten handlar för egen räkning eller på begäran av en myndighet i det egna landet. Myndigheten är skyldig att använda sig av alla sina lagliga befogenheter. Enligt rådande uppfattning i Finland skall en skyldighet att använda sina befogenheter, med grund i en begäran som framställs till en myndighet, regleras genom lag. På motsvarande sätt skall undantag till biståndsskyldigheten enligt artikel 28 bedömas. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Formen för och innehållet i biståndsbegäran regleras i artikel 9.2 e. I en sådan begäran skall bl.a. noggranna och omfattande uppgifter om de fysiska eller juridiska personer, som utredningen avser, framställas. I sak innebär denna bestämmelse en skyldighet för finska myndigheter att lämna ut personuppgifter till utländska myndigheter i samband med begäran om bistånd. På motsvarande sätt är en anmodad myndighet enligt artikel 10.1 skyldig att till en myndighet som framställt en begäran ge alla uppgifter med hjälp av vilka den begärande myndigheten kan hindra och utreda överträdelser och skrida till åtal för dem. Enligt artikel 10.3 kan tjänstemän, som den begärande myndigheten befullmäktigat, skaffa sådan information från ämbetsverken hos den anmodade medlemsstaten. Det är uppenbart att åtminstone en del av uppgifterna till sin art är sådana som skall hemlighållas enligt 24 § 1 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), närmast punkterna 3 och 4 i nämnda moment. Att ge ut uppgifter av detta slag till utländska myndigheter regleras av lagens 30 §. Bestämmelsen hör därför till området för lagstiftningen.

Artikel 11 handlar om att en anmodad myndighet på begäran i möjligaste mån själv skall utföra eller låta utföra en särskild bevakning av en person som skäligen kan antas ha gjort sig skyldig till eller antas göra sig skyldig till överträdelser av nationella eller gemenskapens tullbestämmelser. I samma artikel förskrivs också om myndighetens skyldighet att bevaka platser, transportmedel och varor som har samband med verksamheter som kan stå i strid med nämnda tullbestämmelser. Enligt artikel 12.1 om framställning-

ar om utredningar skall den anmodade myndigheten genomföra eller låta genomföra lämpliga utredningar av sådana aktiviteter som enligt den begärande myndigheten är eller förefaller vara en överträdelse. En myndighets skyldigheter att använda sig av sina lagliga befogenheter skall regleras genom lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Artikel 12.2 innehåller en reglering av de åtgärder som myndigheterna i en annan stat kan skrida till, liksom gränserna för deras befogenheter. Myndigheternas befogenheter och gränserna för dem skall i Finland regleras genom lag. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om delgivning finns i konventionens artikel 13. De behöriga myndigheterna delger i enlighet med sin nationella lagstiftning den det berör alla instrument eller beslut som härrör från de behöriga myndigheterna i den begärande medlemsstaten och som berör tillämpningen av denna konvention. Att få del av beslut och instrument som berör en själv hör till minimikraven för rättskyddet och är en garant för god förvaltning enligt 21 § 2 mom. grundlagen (GrUU 16/2000 rd). Bestämmelserna hör därför till området för lagstiftningen.

Bistånd på eget initiativ ingår i konventionens avdelning III. Enligt artikel 15 lämnar de behöriga myndigheterna bistånd till behöriga myndigheter i andra medlemsstater utan föregående begäran om detta inte begränsas i den nationella lagstiftningen. Artikel 16 och 17 anknyter starkt till detta. I dessa artiklar regleras vad bistånd på egen begäran närmare innehåller. Bestämmelserna ligger under vissa förutsättningar till grund för en handlingskyldighet för myndigheterna; en skyldighet som skall regleras genom lag. Dessutom innehåller artikel 17 en skyldighet för de behöriga myndigheterna att meddela myndigheterna i en annan medlemsstat alla relevanta uppgifter om planerade eller utförda överträdelser. Detta gäller i synnerhet uppgifter om berörda varor och nya hjälpmedel och metoder som används för att begå sådana brott. Information av detta slag är sekretessbelagd enligt 24 § 1 mom. 3 och 4 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt 30 § skall informationens över-

lämnande till en utländsk myndighet regleras genom lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Avdelningen IV i konventionen handlar om särskilda samarbetsformer. Principerna om samarbetet finns i artikel 19. I artikel 19.1 definieras tullmyndigheternas skyldigheter till gränsöverskridande samarbete och i 19.3 avgränsas samarbetskyldigheten. I sak är förverkligandet av de särskilda samarbetsformerna i artikel 19.2 bundna till hindrande och utredande av och åtalande för vissa brottstyper. Förfarandena regleras i artikel 19.4. Myndigheternas handlingskyldighet, begränsningarna av den och förfarandena för den, på detta sätt definierade, skall i Finland regleras genom lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet och denna skyldighets förverkligande finns i artikel 19.5 och 19.6. Det allmännas skadeståndsansvar och detta ansvars förverkligande regleras i Finland i skadeståndslagen (412/1974). Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

I artikel 19.8 finns ytterligare en bestämmelse om andra medlemsstaters tjänstemän och deras straffrättsliga ansvar och straffrättsliga skydd. Enligt bestämmelsen jämföras tjänstemän som är på uppdrag i en annan medlemsstat i dessa avseenden med tjänstemännen i den egna staten. Straffrättens persondimension regleras genom lag. Bestämmelsen hör därför till området för lagstiftningen.

Konventionens artikel 20 gäller förföljande över gräns. Artikel 20 definierar förutsättningarna för förföljande över gräns, det förfarande som skall iakttas vid genomförandet, de åtgärder som är tillåtna under förföljandet samt de utredningar som följer efter förföljandet. Artikel 21 har på motsvarande sätt bestämmelser om gränsöverskridande övervakning, dess förutsättningar och förfarandena. Det är fråga om åtgärder som en medlemsstats tjänstemän undantagsvis får vidta på en annan medlemsstats territorium. Befogenheter av det här slaget, som en stats myndigheter har och som berör en annans stats suveränitet, skall regleras genom lag, liksom materiella begränsningar för dem och begränsningar avseende förfarandet vid tillämpningen av dem. Därtill gäller bevakning

ett tvångsmedel som regleras i tvångsmedelslagen (450/1987) i Finland. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Kontrollerade leveranser regleras i konventionsartikel 22. Enligt artikel 22.1 skall varje medlemsstat åta sig att säkerställa att kontrollerade leveranser tillåts på dess territorium på framställan av en annan medlemsstat. Enligt artikel 22.2 fattas beslut separat för varje särskilt fall och enligt lagstiftningen i den anmodade staten. Artikeln innehåller också en reglering av de förfaranden som skall iakttas under en kontrollerad leverans. En myndighets skyldighet att avhålla sig från att använda sig av sina befogenheter under givna förutsättningar, liksom vilka förfaranden som därvid skall tillämpas, skall regleras genom lag. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Artikel 23 gäller hemliga utredningar. Enligt artikelns bestämmelser kan myndigheterna i en medlemsstat under vissa förutsättningar operera under antagen identitet på en annan medlemsstats territorium. Bestämmelserna gäller statens suveränitet och de handlingar om grundläggande fri- och rättigheter enligt grundlagen. Hemliga utredningar är därför till ett tvångsmedel. Bestämmelserna hör därför till området för lagstiftningen.

Artikel 24 i konventionen gäller gemensamma specialutredningslag som medlemsstaterna kan inrätta genom ömsesidig överenskommelse. Specialutredninglagen består av tjänstemän med relevant specialkompetens och de stationeras i en medlemsstat. Artikeln gäller utredningslagets uppgifter och begränsningarna i dess verksamhet. Verksamheten i en sådan grupp berör en stats suveränitet. Bestämmelserna om inrättande av specialutredningslag och dess uppgifter hör därför till området för lagstiftningen.

Dataskydd behandlas i artikel 25 i konventionen. Enligt 10 § 1 mom. grundlagen bestäms närmare om skyddet för personuppgifter i lag. Bestämmelserna hör därför till området för lagstiftningen.

Konventionens artikel 26.1 och 26.2 innehåller bestämmelser om lösning av tvister om konventionens tolkning och tillämpning. Artikel 26.1 gäller tvister mellan medlemsstater och artikel 26.2 tvister mellan medlemsstater och kommissionen. I vardera fallet ges avgö-

randekompetensen till Europeiska gemenskapernas domstol om tvisten inte har bilagts inom sex månader. I artikel 26.8 finns en begränsning som gäller gemenskapernas domstols behörighet. Med hänsyn till konventionens innehåll kan detta förfarande för lösning av tvister gälla talrika frågor som hör till området för lagstiftningen. Det resultat som tvistlösningen leder till binder medlemsstaterna. Bestämmelser av det här slaget hör till området för lagstiftningen.

Artikel 26.3—26.5 gäller Europeiska gemenskapernas domstols behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av konventionen med hänsyn till begränsningen i artikel 26.8. Eftersom avsikten torde vara att följa samma principer för dessa förhandsavgöranden som i gemenskapsrätten, är förhandsavgörandena bindande för domstolar som begärt förhandsavgörande. Bestämmelser av det här slaget hör till området för lagstiftningen.

Den territoriella tillämpningen regleras i konventionens artikel 31. I konventionens artikel 1.2 och 30.2 finns dessutom bestämmelser om konventionens förhållande till överenskommelser mellan medlemsstaterna i samma frågor. I artikel 30.3 fastställs konventionens förhållande till Schengenkonventionen. Konventionens artikel 3 reglerar konventionens förhållande till inbördes rättshjälp mellan rättsliga myndigheter. Konventionens artikel 2 gäller konventionens inverkan på tullmyndigheternas befogenheter enligt nationella bestämmelser. Artikel 4 innehåller för sin del de begreppsdefinitioner som konventionen fastställer. Bestämmelser av det här slaget inverkar indirekt på tolkningen och tillämpningen av de materiella konventionsbestämmelserna. De hör till området för lagstiftningen (GrUU 6/2001 rd).

Regeringens avsikt är att ge en förklaring enligt artikel 20 i konventionen. Genom förklaringen preciseras bestämmelserna i artikel 20 om förföljande över gräns. Syftet är att med förklaringen meddela att en tjänsteman från en annan medlemsstat som utför förföljande har rätt att gripa den förföljda i enlighet med artikel 20.2 och att förföljandet får ske utan begränsningar i fråga om territorium eller tid. Att tillåta gripande av den förföljda innebär att förklaringen ger myndigheterna i

en främmande stat befogenhet att ingripa i en persons personliga frihet när personen vistas inom Finlands territorium. Av rätten att gripa följer även rätt att utföra en säkerhetsvisitation enligt artikel 20.4 f, varmed man ingriper i den undersökta personliga integritet. Av dessa skäl hör bestämmelserna till området för lagstiftningen. Eftersom den avsedda förklaringen inverkar på konventionsförpliktelseerna behövs riksdagens godkännande till förklaringen.

Samtidigt är syftet att ge en förklaring enligt artikel 26.4 i anknytning till Europeiska gemenskapernas domstols befogenhet att tolka konventionen. Förklaringen skall ges i enlighet med artikel 26.5 punkt b i konventionen. Artikel 26.5 hör således till området för lagstiftningen och förklaringen påverkar omfattningen av Finlands konventionsförpliktelser. riksdagens godkännande behövs därför för förklaringen.

Vidare skall en förklaring enligt artikel 32.4 ges. Den gäller tillämpningen av konventionen mellan Finland och andra medlemsstater, som gett en förklaring med samma innehåll, fram till det att konventionen träder i kraft. Förklaringen inverkar väsentligt på den tidpunkt då konventionens materiella förpliktelser träder i kraft, likaså på den territoriella tillämpningen av konventionen vid olika tidpunkter. Konventionen innehåller talrika bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. De kräver sålunda riksdagens godkännande.

4. Lagstiftningsordningen

Beslut om godkännande av en internationell förpliktelse fattas enligt 94 § 2 mom. grundlagen med enkel majoritet. Om ett förslag om godkännande av en förpliktelse gäller grundlagen skall beslutet dock fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Neapel II konventionen innehåller flera bestämmelser vilkas förhållande till grundlagen behöver bedömas separat.

Framställningar om övervakning och om utredningar regleras i konventionens artikel 11 och 12. Den anmodade myndigheten skall enligt artikel 11 i möjligaste mån själv utföra eller låta utföra särskild bevakning av en person som skäligen kan antas ha gjort sig skyl-

dig till eller göra sig skyldig till överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser eller nationella tullbestämmelser. Samma artikel föreskriver om bevakning av platser, transportmedel och varor som har samband med verksamheter som kan stå i strid med nämnda tullbestämmelser. Artikel 12.1, som gäller framställningar om utredningar, föreskriver att den anmodade myndigheten skall genomföra eller låta genomföra lämpliga utredningar av sådana aktiviteter som enligt den begärande myndigheter förefaller vara en överträdelse. Med hänsyn till att den behöriga myndigheten enligt konventionens artikel 8 använder sig av sina befogenheter enligt den nationella lagstiftningen, skapar en framställning från myndigheterna i en annan medlemsstat inte några befogenheter som den anmodade myndigheten inte redan skulle ha enligt den nationella lagstiftningen. Det är snarare fråga om bestämmelser som inverkar på bedömningen av förutsättningarna för att använda existerande befogenheter. Konventionens bestämmelserna kan inte anses leda till att befogenheterna för myndigheterna i Finland skulle bindas eller begränsas på ett sätt som skulle ha betydelse för staten suveränitet.

Enligt artikel 12.2 om framställningar om utredningar får tjänstemän som har utsetts av den begärande myndigheten vara närvarande vid utredningarna enligt artikel 12.1. Eftersom tjänstemännen vid den anmodade myndigheten hela tiden sköter om utredningarnas genomförande, ligger ledningen av och ansvaret för utredningarna hela tiden hos den anmodade myndighetens tjänstemän. En ren närvarorätt inbegriper inte användning av offentlig makt och är därför inte problematisk med hänsyn till statens suveränitet (GrUU 1/1985 rd).

Konventionens artikel 19.8 handlar om aktiviteter enligt artiklarna om särskilda samarbetsformer. Vid dessa aktiviteter skall tjänstemän på uppdrag på en annan medlemsstats territorium enligt artikel 20.8 behandlas likadant som tjänstemän i denna stat när det gäller "överträdelser som de är offer för eller gör sig skyldiga till". Som ovan har framställts betyder bestämmelsen å ena sidan en tillämpning av de straffrättsliga bestämmelser som skyddar tjänstemännen i den anmodade

medlemsstaten och å andra sidan av en tillämpning av bestämmelserna om tjänstebrott på dessa personer. Bestämmelser av det här slaget utgör inte något problem med hänsyn till statens suveränitet (GrUU 1/1985 rd.)

I Neapel II konventionens avdelning IV finns bestämmelser om förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar. Bestämmelserna i fråga ger en främmande stats myndigheter en begränsad befogenhet på Finlands territorium i de tidigare nämnda fallen. Detta leder till en bedömning av huruvida dessa bestämmelser begränsar Finlands suveränitet enligt 1 § grundlagen. Befogenheterna i fråga riktar sig därtill delvis mot grundläggande fri- och rättigheter som är tryggade i grundlagen. I samband med förföljande över gräns gäller grundlagskopplingen den i 7 § 1 mom. grundlagen tryggade personliga friheten eftersom Finland har för avsikt att ge en ovan nämnd förklaring som medför, att myndigheterna i en annan medlemsstat har rätt att gripa i enlighet med konventionens artikel 20.2 b. Dessutom följer av denna rätt att gripa även rätt att säkerhetsvisitera enligt artikel 20.4 f, vilket för sin del ingriper i den personliga integriteten, tryggad i grundlagens 7 § 1 mom. Vid gränsöverskridande övervakning ingriper man för sin del i den övervakades privatliv, vilket skyddas i 10 § 1 mom. grundlagen. Vid hemliga utredningar kan man ingripa i skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § 1 mom. grundlagen. Därtill kan hemliga utredningar påverka rätten till rättvis rättegång i enlighet med 21 § 2 mom. grundlagen. Hemliga utredningar kan ytterligare ingripa i hemfriden.

1 § 3 mom. den nya grundlagen föreskriver om hur Finland deltar i internationellt samarbete. I den tidigare grundlagen fanns inte en motsvarande bestämmelse. Enligt förarbetena till grundlagen har den nya bestämmelsen betydelse för tolkningen vid en bedömning av om en internationell förpliktelse står i konflikt med grundlagens bestämmelser om suveränitet. Utgångspunkten är, att internationella förpliktelser av det slag som är allmänna i internationellt samarbete idag och som endast i ringa utsträckning inverkar på statens suveränitet, inte står i konflikt med grundlagens bestämmelser om suveränitet. I

bedömningen kan man utgå från att det internationella samarbetet vid brottsutredning är ägnat att medverka till samhällsutvecklingen i den bemärkelse som 1 § 3 mom. grundlagen avser. Riksdagens grundlagsutskott har i sina utlåtanden om denna bestämmelse i grundlagen, utöver de omständigheter som nämnd i förarbetena, fäst uppmärksamhet vid bl.a. i vilken mån arrangemangen medför risker för att de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet och god förvaltningssed äventyras (GRuu 11/2000 och 25/2000 rd).

Vid bedömningen av förföljande över gräns enligt artikel 20 skall uppmärksamhet fästas först och främst vid att metoden kan rikta sig endast mot den som tagits på bar gärning för brott som avses i artikel 19.2 eller den som medverkar i ett sådant brott. Förföljandet får för sin del fortsättas utan tillstånd på förhand endast om särskilt brådskande omständigheter hindrar att ett meddelande ges i förväg (artikel 20.1). Dessutom måste de förföljande myndigheterna kontakta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där förföljandet äger rum senast när gränsen passeras. Förföljandet skall genast avbrytas när den medlemsstat på vars område det äger rum begär det. Dessa bestämmelser medför att en stat, på vars territorium förföljandet sker, med en uttrycklig åtgärd kan hindra att förföljandet fortsätts. Enligt artikel 20.4 a skall de förföljande tjänstemännen iaktta lagstiftningen i den stat där förföljandet äger rum. De skall enligt artikel 20.4 d även vara lätta att identifiera på basis av sina tjänstedräkter, armbindlar och särskilda anordningar på sina transportmedel.

Befogenheterna för de förföljande tjänstemännen är noggrant avgränsade. Tillträde till bostäder och andra utrymmen som inte är öppna för allmänheten är förbjuden enligt artikel 20.4 c. Finland avser att ge en förklaring enligt vilken de förföljande tjänstemännen har rätt att gripa en förföljd person fram till det att de egna tjänstemännen, som omgående skall informeras om saken, kan konstatera personens identitet och anhålla honom eller henne. I samband med gripandet kan en säkerhetsvisitation enligt artikel 20.4 f göras. De förföljande tjänstemännen får bära tjänstevapen, men användningen av dem är begränsad till nödvärnssituationer.

De befogenheter som anknyter till förföljande över gräns kan som utgångspunkt inte anses vara särskilt omfattande. Konventionens artikel 19.2 innehåller en uttömmande förteckning över de brott som det bör vara fråga om för att gränsöverskridande samarbete enligt konventionens avdelning IV skall kunna komma i fråga. Det är fråga om brott där fängelse ingår i strafflatituden. Därmed kan den som tagits på bar gärning för eller under flykt från ett sådant brott gripas även med stöd av 1 kap. 1 § tvångsmedelslagen enligt vilken envar har rätt att gripa. Säkerhetsvisitationen i samband med gripandet förordas av synpunkter som sammanhänger med griparnas personliga säkerhet. Rätten att använda vapen är begränsad till nödvärnsituationer.

Som helhet bedömt överskrider inte de ovan nämnda befogenheterna den gräns varefter de skulle påverka statens suveränitet annat än i ringa omfattning.

Övervakningen i konventionens artikel 21 gäller olika former av teknisk övervakning som regleras i tullagen och tvångsmedelslagen. Övervakning kan riktas endast mot en person som det finns grundad anledning att misstänka för delaktighet i ett brott enligt artikel 19.2. Huvudregeln är även i dessa fall att tillstånd skall lämnas för övervakningen före gränsen passeras. Om det inte finns tid att skaffa tillstånd kan övervakningen riktas endast mot en person som det finns grundad anledning att misstänka för ett nyss nämnt brott, förutsatt att ett meddelande om att gränsen passerats omedelbart ges och att en begäran som avses i artikel 21.1 framställs utan dröjsmål. Övervakningen skall också genast avbrytas när den medlemsstat på vars territorium det sker begär det. Övervakningen avbryts också när ett tillstånd inte har tagits emot inom fem timmar från det att gränsen passerats. Dessa bestämmelser medför att den stat, på vars territorium övervakningen äger rum, med en uttrycklig åtgärd kan hindra att övervakningen fortsätts. Övervakningen skall även avbrytas inom kort om ett tillstånd, som skall beviljas i sedvanligt förfarande, inte har getts.

De tjänstemän som genomför övervakningen skall iaktta lagstiftningen i den stat på vars område de agerar. De får inte stoppa eller

anhålla den övervakade personen. Dessa tjänstemän får bära tjänstevapen, men använda det endast för nödvärn.

Även för övervakningens del tyder en helhetsbedömning på att befogenheterna enligt artikel 21 inte överskrider den gräns varefter de skulle påverka statens suveränitet annat än i ringa omfattning.

Konventionsartikel 23 reglerar hemliga utredningar. Avsikten är att särskilt reglera befogenheterna för tjänstemän i Europeiska unionens medlemsstater att utföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp i enlighet med polislagen och tvångsmedelslagen på Finlands territorium i 2 § ikraftträdandelagen för denna konvention. Denna samarbetsform skall komma i fråga endast när ett fall är synnerligen svårt att utreda utan att tillämpa samarbetsformen. Varaktigheten av hemliga utredningar är begränsad och myndigheterna i den anmodade och den begärande medlemsstaten förbereder och övervakar utredningarna i nära samarbete. Den anmodade myndigheten beslutar i enlighet med sin egen lagstiftning om den samtycker till begäran. De befogenheter som ges myndigheterna i en medlemsstat uppskattas inverka på Finlands suveränitet endast i ringa omfattning.

Artikel 26 föreskriver att finska domstolar kan be om ett förhandsavgörande i frågor om tolkning av konventionen. En bestämmelse med samma innehåll finns i protokollet till konventionen om ett tullinformationssystem och protokollet till konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FödrS 79/1998). Riksdagens grundlagsutskott har i sina utlåtanden (GrUU 28/1997 och GrUU 10/1998 rd) behandlat protokollen och de deklarerationer som Finland gett på basis av dem om den lagstiftningsordning som behövs för antagandet. Utskottet har kommit fram till att protokollet och den deklareration som anknyter till den kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom förfarandet är frivilligt och de nationella domstolarna själva prövar vilket förfarande de väljer, kan denna bestämmelse inte anses kränka domstolarnas oavhängighet. I det nämnda utlåtandet av grundlagsutskottet konstateras också, att befogenheten för Europeiska gemenskapernas domstol att avgöra tvister mellan medlemsstaterna eller en medlemsstat och kommissionen i

frågor om konventionens tolkning eller tillämpning, inte står i konflikt till domstolarnas oavhängighet eller andra bestämmelser i grundlagen. Att avgörandet överläts till en oberoende internationell rättskipningsinstans är enligt grundlagsutskottet en omständighet som, som utgångspunkt, måste uppfattas som naturligt ingår i det internationella samarbetet.

Ändringar i konventionens territoriella tillämpningsområde förs enligt artikel 31.2 inte längre till behandling i medlemsstaterna. Detta innebär att den nationella makten att ingå konventioner överförs på rådet. Beslutsfattandet förutsätter att författningarna enligt artikel 31.1 först ändras. Dessutom fattas beslut av det här slaget av ett enhälligt råd. Eftersom Finland i rådet kan förhindra ett beslutsfattande enligt artikel 31.2 kan man anse att befogenheten att ändra konventionen inte helt genuint övergår på rådet (GrUU 28/1997 rd). Då rådets beslut inte längre kommer till behandling för godkännande i medlemsstaterna övergår befogenheten att ingå konventioner inom staten från riksdagen till statsrådet. Det är emellertid fråga om ett rätt begränsat ärende och som helhet bedömt kan en övergång av befogenheten att sluta fördrag inte anses stå i strid med grundlagens bestämmelser om suveränitet eller med 94 och 95 § grundlagen.

Med stöd av det ovan anförda kan det första lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom ärendet emellertid inbegriper flera grundlagsfrågor är det rekommendabelt att begära ett utlåtande av grundlagsutskottet.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner bestämmelserna i den i Bryssel den 18 december 1997 ingångna konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, sådan den finskspråkiga versionen lyder rättad genom rådets protokoll om rättelse av artikel 4.2 punkt 3, undertecknad i Bryssel den 22 maj 2000, och

att Riksdagen samtycker till att Finland avger

1. en förklaring enligt artikel 20 i konventionen, enligt vilken Finland meddelar att tjänstemän, som utför förföljande i enlighet med artikel 20, har rätt att gripa den flyende i enlighet med artikel 20.2 b, varvid rätten att förfölja den flyende i enlighet med artikel 20.3 b verkställs utan områdes- eller tidsbegränsning,

2. en förklaring enligt artikel 26.5 b i konventionen, enligt vilken varje domstol i Finland får hos Europeiska gemenskapernas domstol begära förhandsavgörande i frågor som artikeln avser, och

3. en förklaring enligt artikel 32.4 i konventionen, enligt vilken konventionen, med undantag för artikel 26, fram till det att konventionen träder i kraft är tillämplig i Finlands förbindelser med de medlemsstater som avgett samma förklaring.

Eftersom konventionen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om godkännande av vissa bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 95 § 2 mom. grundlagen föreskriver, föreskrivs:

1 §

Bestämmelserna i den i Bryssel den 18 december 1997 ingångna konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, sådan den finskspråkiga versionen lyder rättad genom rådets protokoll om rättelse av artikel 4.2 punkt 3, undertecknad i Bryssel den 22 maj 2000, är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som lag på det sätt som Finland har bundit sig till att iakttas dem.

2 §

Med stöd av en begäran av den behöriga myndigheten i Finland enligt konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, kan en behörig tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen ges rätt att på Finlands territorium genomföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp i enlighet med 6 kap. 7 § tvångsmedelslagen (450/1987) och 28, 31 a, 31 b och 32 a § polislagen (493/1995) för att hindra och utreda brott. Motsvarande rätt kan ges en tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen

även med stöd av en begäran som den behöriga myndigheten i Finland framställt till denna medlemsstat.

En tjänsteman i en medlemsstat i Europeiska unionen, som på basis av 1 mom. verkar på Finlands territorium, kan ges rätt att bära vapen om det är nödvändigt på grund av verksamhetens art. Vapnet får användas endast i nödvärnssituationer som avses i 3 kap. 6 § strafflagen.

3 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president. Genom förordning av republikens president kan bestämmas, att denna lag är tillämplig mellan Finland och en sådan medlemsstat som har gett en förklaring i enlighet med artikel 32.4 i konventionen även innan konventionen internationellt träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 17 § skjutvapenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas i skjutvapenlagen av den 9 januari 1998 (1/1998) 17 §, sådan den lyder i lag 601/2001,
en ny 13 punkten som följer:

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

13) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som tillhör sådana tjänstemän i andra

medlemsstater i Europeiska unionen, som avses i artiklarna 20, 21 och 23 i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar och som verkar på Finlands territorium, då deras verksamhet baserar sig på förföljande, övervakning eller hemliga utredningar som avses i nämnda artiklar.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President**TARJA HALONEN**Minister *Suvi-Anne Siimes*

*Bilaga
Parallelltexter*

2.

Lag

om ändring av 17 § skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas i skjutvapenlagen av den 9 januari 1998 (1/1998) 17 §, sådan den lyder i lag 601/2001,
en ny 13 punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

13) överföring till eller från Finland, införsel, utförsel och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som tillhör sådana tjänstemän i andra medlemsstater i Europeiska unionen, som avses i artiklarna 20, 21 och 23 i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar och som verkar på Finlands territorium, då deras verksamhet baserar sig på förföljande, övervakning eller hemliga utredningar som avses i nämnda artiklar.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

KONVENTION

UPPRÄTTAD PÅ GRUNDVAL AV ARTIKEL K 3 I FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN OM ÖMSESIDIGT BISTÅND OCH SAMARBETE MELLAN TULLFÖR- VALTNINGAR

C 24/2 SV Europeiska gemenskapernas officiella tidning 23.1.1998

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA till denna konvention, medlemsstater i Europeiska unionen,

SOM HÄNVISAR till Europeiska unionens råds akt av den 18 december 1997

SOM ERINRAR om att det är nödvändigt att stärka åtagandena i konventionen om ömsesidigt bistånd mellan tullförvaltningarna, som undertecknades i Rom den 7 september 1967,

SOM FINNER att tullförvaltningarna har till uppgift att, inom gemenskapens tullområde och särskilt dess in- och utförselorter, förhindra, utreda och bekämpa brott inte bara mot gemenskapslagstiftningen utan också mot de nationella lagarna, i synnerhet de fall som omfattas av artiklarna 36 och 223 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

SOM FINNER att den ökande illegala handeln av olika slag utgör ett allvarligt hot mot folkhälsa, allmän moral och säkerhet,

SOM FINNER att det är lämpligt att fastställa särskilda former för samarbete som innebär gränsöverskridande åtgärder i syfte att förhindra, utreda och åtala vissa överträdelser såväl av medlemsstaternas nationella lagstiftning som mot gemenskapens tullbestämmelser och att dessa gränsöverskridande åtgärder alltid måste genomföras med iakttagande av legalitetsprincipen (vara förenlig med den relevanta lag som är tillämplig i den anmodade medlemsstaten och med de behöriga myndigheterna i den medlemsstatens direktiv), subsidiaritetsprincipen (endast vidta sådana åtgärder om det visar sig att andra mindre långtgående åtgärder inte är lämpliga) och proportionalitetsprincipen (åtgärdens räckvidd och varaktighet skall bestämmas mot bakgrund av hur allvarlig den förmodade överträdelsen är),

SOM ÄR ÖVERTYGDADE om att det är nödvändigt att stärka samarbetet mellan tullförvaltningarna genom att fastställa förfaranden som tillåter tullförvaltningarna att vidta åtgärder gemensamt och utbyta uppgifter som har samband med illegal handel,

SOM BEAKTAR det faktum att tullförvaltningarna dagligen måste tillämpa både gemenskapsbestämmelser och nationella bestämmelser och att det därför uppenbarligen är nödvändigt att säkerställa att bestämmelserna om ömsesidigt bistånd och samarbete inom bägge sektorerna i möjligaste mån utvecklas parallellt,

HAR ENÄTS OM FÖLJANDE:

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Utan att det påverkar gemenskapens behörighet skall Europeiska unionens medlemsstater genom sina tullförvaltningar ge

varandra ömsesidigt bistånd och samarbeta med varandra, i syfte att

— förhindra och upptäcka överträdelser av nationella tullbestämmelser samt

— åtala och bestraffa överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser och nationella tullbestämmelser.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 inverkar denna konvention inte på tillämpliga bestämmelser om inbördes rätts hjälp i brottmål mellan rättsliga myndigheter, fördelaktigare bestämmelser i bilaterala eller

multilaterala avtal mellan medlemsstaterna som styr samarbetet som avses i punkt 1 mellan medlemsstaternas tullmyndigheter eller andra behöriga myndigheter eller överenskommelser som träffats på samma område på grundval av uniform lagstiftning eller en särskild ordning som föreskriver en ömsesidig tillämpning av åtgärder som avser ömsesidigt bistånd.

Artikel 2

Befogenheter

Tullförvaltningarna skall tillämpa denna konvention inom ramen för de befogenheter som de har tilldelats enligt nationella bestämmelser. Ingenting i denna konvention får tolkas som att det inverkar på de befogenheter som tullförvaltningarna tilldelats enligt nationella bestämmelser enligt den betydelse som anges i denna konvention.

Artikel 3

Förhållandet till inbördes rättshjälp mellan rättsliga myndigheter

1. Denna konvention omfattar ömsesidigt bistånd och samarbete inom ramen för brottsutredningar om överträdelser av nationella tullbestämmelser och gemenskapens tullbestämmelser för vilka den ansökande myndigheten är behörig enligt den berörda medlemsstatens nationella bestämmelser.

2. Om en brottsutredning görs av eller under ledning av en rättslig myndighet, skall denna myndighet avgöra om ansökningar om ömsesidigt bistånd eller om samarbete i samband därmed skall inlämnas i enlighet med tillämpliga bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål, eller i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 4

Definitioner

I denna konvention avses med:

1. *nationella tullbestämmelser*: en medlemsstats lagar och andra författningar vilkas tillämpning helt eller delvis omfattas av denna stats tullförvaltnings behörighet när det gäller:

— gränsöverskridande olaglig handel med varor som är föremål för förbuds-, begränsnings- eller kontrollåtgärder, särskilt i fall som avses i artiklarna 36 och 223 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.,

— icke-harmoniserade punktskatter.

2. *gemenskapens tullbestämmelser*

— samtliga gemenskapsbestämmelser och deras åtföljande genomförandebestämmelser som reglerar import, export, transitering och närvaro av varor som är föremål för handel mellan medlemsstaterna och tredje land samt mellan medlemsstaterna i fråga om varor som inte har gemenskapsstatus enligt artikel 9.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller varor som underkastas kompletterande kontroller eller utredningar i syfte att fastställa deras gemenskapsstatus,

— samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik och de särskilda bestämmelser som antagits för varor härrörande från förädling av jordbruksprodukter,

— samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå för harmoniserade punktskatter och mervärdesskatt på import tillsammans med nationella genomförandebestämmelser.

3. *överträdelser*: handlingar i strid med nationella tullbestämmelser eller med gemenskapens tullbestämmelser som bl.a. innefattar

— deltagande i eller försök att göra sig skyldig till sådana överträdelser,

— deltagande i en kriminell organisation som gör sig skyldig till sådana överträdelser,

— penningtvätt som härrör från sådana överträdelser som nämns i denna punkt.

4. *ömsesidigt bistånd*: bistånd som lämnas mellan tullförvaltningarna enligt denna konvention.

5. *begärande myndighet*: den behöriga myndighet i den medlemsstat som gör en framställan om bistånd.

6. *anmodad myndighet*: den behöriga myndighet i den medlemsstat till vilken en framställan om bistånd riktas.

7. *tullförvaltningar*: medlemsstaternas tullmyndigheter och andra myndigheter som är behöriga att genomföra bestämmelserna i denna konvention.

8. *personuppgifter*: alla uppgifter som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. En person betraktas som identifierbar om han eller hon direkt eller indirekt kan identifieras, t.ex. med hjälp av ett identifikationsnummer eller av en eller flera särskilda faktorer som är karakteristiska för hans eller hennes fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

9. *gränsöverskridande samarbete*: samarbete mellan tullförvaltningarna över en medlemsstats gränser.

Artikel 5

Centrala samordningsenheter

1. Medlemsstaterna skall utse en central enhet (samordningsenhet) inom sina respektive tullmyndigheter. Enhetens uppgift skall vara att ta emot framställningar om ömsesidigt bistånd enligt denna konvention och ansvara för samordningen av det ömsesidiga biståndet, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2. Enheten skall också ansvara för samarbetet med andra myndigheter som medverkar i en biståndsåtgärd enligt denna konvention. Medlemsstaternas samordningsenheter skall sinsemellan hålla nödvändig direktkontakt, särskilt i de fall som avses i avdelning IV.

2. Samordningsenheternas verksamhet utsluter inte, i synnerhet i brådskande fall, direkt samarbete mellan övriga enheter vid medlemsstaternas tullmyndigheter. För effektivitet och enhetlighet skall samordningsenheterna underrättas om varje åtgärd där sådant direkt samarbete förekommer.

3. Om en tullmyndighet inte är, helt eller delvis, behörig att behandla en framställan skall den centrala samordningsenheten vidarebefordra ansökan till den behöriga nationella myndigheten och underrätta den ansökande myndigheten om att så har skett.

4. Om ansökan inte kan bifallas av rättsliga eller andra sakliga skäl, skall samordningsenheten skicka tillbaka framställan till den begärande myndigheten tillsammans med en redogörelse för varför den framställan inte kan behandlas.

Artikel 6

Sambandsmän

1. Medlemsstaterna får sinsemellan komma överens om utbyte av sambandsmän på bestämd eller obestämd tid och enligt ömsesidigt överenskomna villkor.

2. Sambandsmännen skall inte ha någon befogenhet att göra ingripanden i värdlandet.

3. För att främja samarbetet mellan medlemsstaternas tullförvaltningar får sambandsmännen, efter överenskommelse eller på begäran av medlemsstaternas behöriga myndigheter, ha till uppgift att:

a) främja och påskynda informationsutbytet mellan medlemsstaterna,

b) lämna bistånd vid utredningar som rör deras egen medlemsstat eller den medlemsstat de företräder,

c) vara behjälpliga med handläggningen av framställningar om bistånd,

d) ge värdlandet råd och bistånd vid förberedelser för och genomförande av gränsöverskridande operationer,

e) utföra andra uppgifter som medlemsstaterna kommer överens om sinsemellan.

4. Medlemsstaterna får träffa bilaterala eller multilaterala överenskommelser om sambandsmännens kompetensområde och placering. Sambandsmännen får även företräda en eller flera medlemsstats intressen.

Artikel 7

Skyldighet att identifiera sig

Såvida inte annat föreskrivs i denna konvention, skall den begärande myndighetens tjänstemän som befinner sig i en annan medlemsstat för att utöva sina rättigheter enligt denna konvention alltid kunna förete en skriftlig fullmakt som utvisar deras identitet och officiella tjänsteställning.

AVDELNING II

Bistånd på framställan

Artikel 8

Principer

1. För att lämna det bistånd som begärs enligt denna avdelning skall den anmodade myndigheten eller den behöriga myndighet som den har vänt sig till, gå till väga som om den handlade för egen räkning eller på framställan av en annan myndighet i sin egen medlemsstat. Den skall därvid utnyttja alla de lagliga befogenheter den har till sitt förhållande enligt sin nationella lagstiftning för att tillmötesgå ansökan.

2. Den anmodade tullmyndigheten skall utsträcka detta bistånd till att omfatta alla omständigheter kring överträdelsen som uppvisar ett klart samband med ändamålet med framställan, utan att någon kompletterande framställan behövs. I tveksamma fall skall den anmodade myndigheten först kontakta den begärande myndigheten.

Artikel 9

Biståndsansökningarnas form och innehåll

1. Ansökningar skall alltid lämnas skriftligen. Dokument som är nödvändiga för att handlägga framställan skall bifogas denna.

2. Framställningar i enlighet med punkt 1 skall innehålla följande uppgifter:

- a) Begärande myndighet.
- b) Begärd åtgärd.
- c) Ändamålet med och orsaken till framställan.
- d) De lagar och andra bestämmelser som berörs.
- e) Så noggranna och utförliga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen.
- f) En kortfattad redogörelse för omständigheterna, med undantag av de fall som avses i artikel 13.

3. Framställningarna skall göras på ett av den anmodade myndighetens officiella språk, eller på ett språk som är godtagbart för denna myndighet.

4. I fall som är så brådskande att de kräver det, skall muntliga ansökningar godtas, men de måste bekräftas skriftligen snarast möjligt.

5. Om en framställan inte uppfyller de formella kraven, kan den anmodade myndigheten begära rättelse eller komplettering. Under tiden får de åtgärder som krävs för att bifalla ansökan beordras.

6. Den anmodade myndigheten skall medge tillämpning om ett visst förfarande när så begärs, förutsatt att detta förfarande inte står i strid med den anmodade medlemsstatens rättsliga och administrativa bestämmelser.

Artikel 10

Framställningar

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten överlämna alla nödvändiga uppgifter till den förra för att den skall kunna förhindra, upptäcka och åtala överträdelser.

2. Till de uppgifter som överlämnas skall fogas de rapporter och andra dokument, eller utdrag ur eller vidimerade kopior av dessa rapporter och dokument, på vilka uppgifterna grundas och som den anmodade parten förfogar över eller som har företetts eller inhämtats för att verkställa framställan om uppgifter.

3. Genom överenskommelse mellan den begärande och den anmodade myndigheten, och efter att ha mottagit detaljerade anvisningar från den anmodade myndigheten, får tjänstemän som är befullmäktigade av den begärande myndigheten inhämta uppgifter enligt punkt 1 vid den anmodade medlemsstatens kontor. Detta gäller alla uppgifter som härrör från den dokumentation de anställda vid dessa kontor har tillgång till. Dessa tjänstemän skall ha rätt att ta kopior av denna dokumentation.

Artikel 11

Framställningar om övervakning

På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten i möjligaste mån själv utföra eller låta utföra en särskild bevakning av en person som skä-

ligen kan antas ha gjort sig skyldig till, gör sig skyldig till eller genomför förberedelser för att göra sig skyldig till överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser eller nationella tullbestämmelser. Likaså skall den anmodade myndigheten på framställan av den begärande myndigheten bevaka de platser, transportmedel och varor som har samband med verksamheter som kan stå i strid med nämnda tullbestämmelser.

Artikel 12

Framställningar om utredningar

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten genomföra eller låta genomföra lämpliga utredningar av sådana aktiviteter som enligt den begärande myndigheten är eller förefaller vara en överträdelse.

Den anmodade myndigheten skall underätta den begärande myndigheten om resultaten av dessa utredningar. Artikel 10.2 gäller i tillämpliga delar.

2. Efter överenskommelse mellan den begärande och den anmodade myndigheten får tjänstemän som har utsetts av den begärande myndigheten närvara vid de utredningar som avses i punkt 1. Utredningarna skall hela tiden genomföras av tjänstemän vid den anmodade myndigheten. Den begärande myndighetens tjänstemän får inte på eget initiativ utöva de befogenheter som den anmodade myndighetens tjänstemän har. Däremot skall de få tillgång till samma lokaler och dokument som de senare, genom deras förmedling och endast i den mån det är befogat med hänsyn till den pågående utredningen.

Artikel 13

Delgivning

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten, i enlighet med de nationella reglerna i den medlemsstat där den är belägen, delge eller låta delge adressaten alla instrument eller beslut som härrör från de behöriga myndigheter i den medlemsstat där den begärande myndigheten är belägen och som berör tillämp-

ningen av denna konvention.

2. Till framställningarna om delgivning, som skall innehålla uppgifter om innehållet i det instrument eller det beslut som skall delges, skall bifogas en översättning på det officiella språket eller ett av de officiella språken i den medlemsstat där den anmodade myndigheten är belägen, vilket inte hindrar den senare från att avstå från en sådan översättning.

Artikel 14

Användning som bevismaterial

Protokoll över fastställda sakförhållanden, intyg, uppgifter, handlingar, vidimerade kopior och övriga dokument som, i enlighet med den nationella lagstiftningen, har inhämtats av tjänstemän vid den anmodade myndigheten och översänts till den begärande myndigheten i de fall av bistånd som avses i artiklarna 10—12, får användas som bevismaterial i enlighet med nationell rätt av behöriga organ i den medlemsstat där den begärande myndigheten är belägen.

AVDELNING III

Bistånd på eget initiativ

Artikel 15

Princip

De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat skall, i enlighet med artiklarna 16 och 17, och om inget annat följer av eventuella begränsningar i nationell rätt, bistå de behöriga myndigheterna i de övriga medlemsstaterna utan föregående begäran av dessa myndigheter.

Artikel 16

Övervakning

I den mån det bidrar till att förhindra, upptäcka och åtala överträdelser i en annan medlemsstat, skall varje medlemsstats behöriga myndigheter

a) i möjligaste mån bedriva eller låta bedriva sådan särskild övervakning som anges i artikel 11,

b) överlämna till de övriga berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter de uppgifter de förfogar över, och i synnerhet rapporter och andra dokument, eller vidimerade kopior eller utdrag ur dessa rapporter och dokument, som gäller aktiviteter som har samband med en planerad eller begången överträdelse.

Artikel 17

Uppgiftslämnande på eget initiativ

Varje medlemsstats behöriga myndigheter skall omgående meddela de övriga berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter alla relevanta uppgifter som rör planerade eller begångna överträdelser, i synnerhet uppgifter om berörda varor och de nya hjälpmedel och metoder som används för att göra sig skyldig till sådana överträdelser.

Artikel 18

Användning som bevismaterial

Övervakningsrapporter och uppgifter som har inhämtats av en medlemsstats tjänstemän och överlämnats till en annan medlemsstat i samband med bistånd på eget initiativ enligt artiklarna 15—17, får användas som bevismaterial i enlighet med nationell rätt av de behöriga organen i den mottagande medlemsstaten.

AVDELNING IV

Särskilda samarbetsformer

Artikel 19

Principer

1. Tullförvaltningarna skall delta i gränsöverskridande samarbete i enlighet med denna avdelning. De skall lämna varandra nödvändigt bistånd när det gäller personal- och

planeringsstöd. Framställningar om samarbete skall normalt göras enligt artikel 9. I de särskilda fall som avses i denna avdelning får tjänstemän från den begärande myndigheten vidta åtgärder på den anmodade statens territorium efter medgivande av den anmodade myndigheten.

De centrala samordningsenheterna skall ansvara för samordning och planering av de gränsöverskridande aktiviteterna, enligt artikel 5.

2. Gränsöverskridande samarbete enligt punkt 1 får bedrivas för att förhindra, utreda och åtala överträdelser i följande fall:

a) Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, vapen, ammunition, sprängämnen, kulturföremål, farligt och giftigt avfall, kärnmaterial eller material eller utrustning avsedda för framställning av kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen (varor belagda med förbud).

b) Handel med ämnen som finns upptagna i listorna I och II i Förenta Nationernas konvention om bekämpande av illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen och som är avsedda för illegal framställning av narkotika (prekursorer).

c) Olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd i samband med import eller export av varor, i de fall där omfattningen av handeln och den därmed sammanhängande risken för minskade skatteintäkter eller för höga stödutbetalningar kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapernas eller för medlemsstaternas budget.

d) Annan handel med varor som är förbjudna enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser.

3. Den anmodade myndigheten skall inte vara skyldig att delta i de särskilda formerna av samarbete enligt denna avdelning, om den typen av begärd utredning inte är tillåten eller inte är föreskriven i den anmodade medlemsstatens nationella rätt. I detta fall skall den begärande myndigheten ha rätt att av samma skäl vägra gå med på gränsöverskridande samarbete i det omvända fallet om sådant begärs av en myndighet i den anmodade staten.

4. Om så föreskrivs i medlemsstaternas na-

tionella rätt, skall de deltagande myndigheterna hos sina nationella rättsliga myndigheter ansöka om godkännande av de planerade utredningarna. För den händelse de behöriga rättsliga myndigheternas godkännande är förenat med vissa villkor, skall de deltagande myndigheterna säkerställa att dessa villkor uppfylls under utredningarnas gång.

5. När en medlemsstats tjänstemän deltar i verksamhet på en annan medlemsstats territorium i enlighet med denna avdelning och där orsakar skador genom sin verksamhet, skall den medlemsstat på vars territorium skadorna har orsakats gottgöra skadan i enlighet med sin nationella lagstiftning på samma sätt som om skadan hade orsakats av dess egna tjänstemän. Denna medlemsstat skall ersättas till fullo av den medlemsstat vars tjänstemän har orsakat skadan för de belopp som den har betalat till de offer eller andra personer eller institut som är ersättningsberättigade.

6. Utan att det påverkar medlemsstatens möjligheter att utöva sina rättigheter gentemot tredje man och oaktat skyldigheten att gottgöra skador enligt punkt 5, andra meningen, skall varje medlemsstat, i det fall som avses i punkt 5, första meningen, avstå från att begära återbetalning från en annan medlemsstat av det belopp som motsvarar skador den åsamkats.

7. Uppgifter som inhämtats av tjänstemän under det gränsöverskridande samarbetet enligt artiklarna 20–24 får användas som bevis, i enlighet med nationell rätt och, under iakttagande av de särskilda villkor som har fastställts av de behöriga myndigheterna i den stat där uppgifterna har inhämtats, av de behöriga organ i den medlemsstat som erhåller uppgifterna.

8. Vid aktiviteter enligt artiklarna 20–24 skall tjänstemän på uppdrag på en annan medlemsstats territorium behandlas likadant som tjänstemän i denna stat när det gäller överträdelser som de är offer för eller gör sig skyldiga till.

Artikel 20

Förföljande över gräns

1. Tjänstemän vid en medlemsstats tullför-

valtning som i sitt eget land förföljer en person som iakttas då han eller hon gör sig skyldig till någon av överträdelserna som anges i artikel 19.2 och som kan leda till utlämning, eller medverkar i en sådan överträdelse, skall utan föregående tillstånd ha rätt att fortsätta förföljandet på en annan medlemsstats territorium, om de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten, på grund av särskilt brådskande omständigheter, inte på förhand har kunnat underrättas om inresan på territoriet eller om dessa myndigheter inte har kunnat ta sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet.

Senast när de passerar gränsen skall de förföljande tjänstemännen kontakta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljelsen skall äga rum. Förföljandet skall avbrytas så snart som den medlemsstat på vars territorium det äger rum begär att så skall ske. På framställan av de förföljande tjänstemännen skall de behöriga myndigheterna kvarhålla och förhåra den förföljande för att fastställa hans identitet, eller anhålla honom. Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om de tjänstemän på vilka denna bestämmelse skall tillämpas; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

2. Förföljandet skall genomföras enligt följande förfarande, som skall fastställas i den förklaring som avses i punkt 6:

a) De förföljande tjänstemännen skall inte ha rätt att gripa någon.

b) Om ingen framställan om att avbryta förföljandet görs och om de behöriga myndigheterna på vars territorium förföljandet sker inte kan ingripa tillräckligt snabbt, får de förföljande tjänstemännen dock ha rätt att gripa den förföljande tills tjänstemännen i nämnda medlemsstat, vilka omgående skall underrättas, kan fastställa hans identitet eller anhålla honom.

3. Förföljandet skall genomföras i enlighet med punkterna 1 och 2 på något av följande sätt, som skall fastställas i den förklaring som avses i punkt 6:

a) Inom ett visst område eller under en viss tid efter det att gränsen har passerats, vilket skall fastställas i förklaringen.

b) Utan begränsningar i tid eller rum.

4. Förföljandet får bara genomföras på följande allmänna villkor:

a) De förföljande tjänstemännen skall rätta sig efter bestämmelserna i denna artikel och efter lagen i den medlemsstat på vars territorium de opererar. De skall följa de instruktioner som nämnda medlemsstats behöriga myndigheter ger dem.

b) När förföljelsen äger rum till havs skall den, om den fortsätter ut på det öppna havet eller i den exklusiva ekonomiska zonen, genomföras i enlighet med internationell havsrätt som denna återges i Förenta nationernas havsrättskonvention, och när den äger rum på en annan medlemsstats territorium, skall den genomföras i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

c) Tillträde till privata bostäder och till platser till vilka allmänheten inte har tillträde är förbjudet.

d) De förföljande tjänstemännen skall vara lätta att identifiera, antingen genom att de bär uniform eller en armbindel eller genom särskilda anordningen på sina transportmedel. Civila kläder i kombination med neutrala transportmedel utan ovannämnda kännetecken är förbjudet. De förföljande tjänstemännen skall alltid kunna styrka sin officiella befogenhet.

e) De förföljande tjänstemännen får bära tjänstevapen, såvida inte i) den anmodade medlemsstaten har avgivit en allmän förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller ii) annat uttryckligen beslutas av den anmodade medlemsstaten. Vid de tillfällen då en annan medlemsstats tjänsteman tillåts bära sina tjänstevapen får de endast användas i berättigat nödvärn.

f) I avvaktan på att bli förd inför de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet ägde rum får den förföljande, sedan han gripits enligt punkt 2 b, endast underkastas säkerhetsvisitation. Handfängsel får användas under förflyttning. De föremål den förföljande har med sig får beslagtas.

g) Efter varje sådan operation som nämns i punkterna 1, 2 och 3 skall de förföljande tjänstemännen infinna sig hos de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium de har opererat och redogöra för sitt uppdrag. På begäran av dessa myndigheter är

de skyldiga att stå till förfogande tills omständigheterna i samband med deras åtgärd har klarlagts i tillräcklig utsträckning. Detta villkor skall gälla även om förföljandet inte har lett till att den förföljande anhålls.

h) Myndigheterna i den medlemsstat varifrån de förföljande tjänstemännen kommer skall, om myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet äger rum så begär, bistå vid den utredning som skall göras efter operationen de deltog i, inbegripet rättsliga förfaranden.

5. En person som till följd av den i punkt 2 avsedda åtgärden har anhållits av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet ägde rum får, oavsett nationalitet, kvarhållas för förhör. Relevanta bestämmelser i nationell rätt gäller i tillämpliga delar.

Om vederbörande inte är medborgare i den medlemsstat på vars territorium han har anhållits, skall han försättas på fri fot senast sex timmar efter anhållandet, varvid timmarna mellan midnatt och nio på morgonen inte inbegrips, såvida inte nämnda medlemsstats behöriga myndigheter dessförinnan har motagit en begäran om tillfälligt frihetsberövande i väntan på utlämning.

6. Vid undertecknandet av denna konvention skall varje medlemsstat avge en förklaring där den på grundval av bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 fastställer hur förföljandet på dess territorium skall genomföras.

En medlemsstat får när som helst ersätta sin förklaring med en annan, under förutsättning att denna inte inskränker räckvidden av den föregående.

Varje förklaring skall göras efter samråd med var och en av de berörda medlemsstaterna, i syfte att uppnå likvärdiga arrangemang i dessa stater.

7. Medlemsstaterna får bilateralt utsträcka tillämpningsområdet för punkt 1 och anta ytterligare bestämmelser för genomförandet av denna artikel.

8. När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras, får en medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av denna. Denna förklaring får när som helst återkallas.

Artikel 21

Gränsöverskridande övervakning

1. Tjänstemän vid en medlemsstats tullförvaltning som i sitt eget land bevakar en person som skäligen kan förmodas vara inblandad i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2, skall ha rätt att fortsätta bevakningen på en annan medlemsstats territorium, om den senare har givit sitt tillstånd till den gränsöverskridande bevakningen på grundval av den tidigare framställan om bistånd. Tillståndet kan vara förenat med villkor.

Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om de tjänstemän för vilka denna bestämmelse skall tillämpas; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

På begäran skall bevakningen uppdras åt tjänstemän i den medlemsstat på vars territorium den genomförs.

Den framställan som nämns i första stycket skall ställas till den myndighet som utses av var och en av medlemsstaterna och som är behörig att lämna begärt tillstånd, eller vidarebefordra framställan.

Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om den myndighet som utses i detta syfte; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

2. Om tillstånd från den andra medlemsstaten inte kan begäras på förhand på grund av särskilt brådskande omständigheter, skall de tjänstemän som bedriver övervakningen ha rätt att på andra sidan gränsen fortsätta bevakningen efter en person som skäligen kan förmodas vara inblandad i de överträdelser som avses i artikel 19.2, varvid följande villkor skall uppfyllas:

a) De behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium bevakningen skall fortsätta skall omedelbart meddelas, under det att bevakningen pågår, om gränspasseringen.

b) En framställan i enlighet med punkt 1, skall överlämnas utan dröjsmål och innehålla en redogörelse för skälen till att gränsen har passerats utan förhandstillstånd.

Bevakningen skall upphöra så snart som den medlemsstat på vars territorium den äger

rum så begär efter meddelandet enligt punkt a eller efter framställan enligt punkt b, eller om tillstånd inte erhålls fem timmar efter det att gränsen har passerats.

3. Bevakningen enligt punkterna 1 och 2 får bara bedrivas på följande allmänna villkor:

a) De tjänstemän som bedriver bevakningen skall rätta sig efter bestämmelserna i denna artikel och efter lagen i den medlemsstat på vars territorium de opererar. De skall följa de anvisningar som nämnda medlemsstats behöriga myndigheter ger dem.

b) Med undantag för de fall som avses i punkt 2 skall tjänstemännen under bevakningen vara försedda med ett dokument som styrker att tillstånd har beviljats.

c) De tjänstemän som bedriver bevakningen skall alltid kunna styrka sin officiella tjänstställning.

d) De tjänstemän som bedriver bevakningen får bära tjänstevapen, såvida inte i) den anmodade medlemsstaten har avgivit en allmän förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller ii) annat uttryckligen beslutas av den anmodade medlemsstaten. Vid de tillfällen då tjänstemän från andra medlemsstater tillåts bära sina tjänstevapen får de endast användas i berättigad nödvärn.

e) Tillträde till privatbostäder och till platser till vilka allmänheten inte har tillträde är förbjudet.

f) De tjänstemän som bedriver bevakningen får varken kvarhålla och förhöra den bevakade eller anhålla honom.

g) Varje operation skall avrapporteras till myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium den har genomförts. Det kan begäras att de tjänstemän som bedriver bevakningen personligen inställer sig.

h) Om myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium bevakningen har ägt rum så begär, skall myndigheterna i den medlemsstat där de tjänstemän som bedriver bevakningen kommer ifrån, bistå vid den utredning som följer på den operation de har deltagit i, inbegripet rättsliga förfaranden.

4. Medlemsstaterna får bilateralt utsträcka tillämpningsområdet för denna artikel och anta ytterligare bestämmelser för genomförandet av den.

5. När instrumentet för antagande av denna

konvention deponeras, får varje medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av den. En sådan förklaring får när som helst återkallas.

Artikel 22

Kontrollerade leveranser

1. Varje medlemsstat skall åta sig att säkerställa att det på dess territorium på framställan av en annan medlemsstat kan tillåtas kontrollerade leveranser inom ramen för utredningar av utlämningsbara brott.

2. Beslut om genomförande av kontrollerade leveranser skall i varje enskilt fall fattas av den anmodade medlemsstatens behöriga myndigheter under iakttagande av den medlemsstatens nationella rätt.

3. Genomförandet av kontrollerade leveranser skall ske enligt den anmodade medlemsstatens förfaranden. Ledning och kontroll av operationen skall tillkomma den medlemsstatens behöriga myndigheter.

För att undvika varje avbrott av övervakningen skall den anmodade myndigheten överta kontrollen av leveransen vid gränsen eller vid en överenskommen punkt. Den skall säkerställa att varorna övervakas under resten av färden på ett sådant sätt att den när som helst kan anhålla gärningsmännen och beslagta varorna.

4. Försändelser som man har kommit överens om att kontrollera leveransen av kan, med de berörda medlemsstaternas medgivande, hejdas och tillåtas att fortsätta, antingen utan åtgärd eller efter det att deras ursprungliga innehåll har avlägsnats eller ersatts helt eller delvis.

Artikel 23

Hemliga utredningar

1. På framställan av den begärande myndigheten får den anmodade myndigheten ge tillstånd åt sådana tjänstemän från tullförvaltningen i den begärande medlemsstaten eller tjänstemän som handlar på en sådan förvaltnings vägnar och som opererar under antagen identitet (hemliga utredare) att operera på den anmodade medlemsstatens terri-

torium. Den begärande myndigheten skall inkomma med en sådan framställan enbart om det skulle vara ytterst svårt att klarlägga sakförhållandena utan att genomföra de planerade utredningsåtgärderna. Tjänstemännen i fråga skall inom ramen för sin verksamhet ha tillstånd att samla in uppgifter och etablera kontakt med misstänkta eller andra personer som har samröre med dem.

2. Hemliga utredningar i den anmodade medlemsstaten skall ha begränsad varaktighet. Utredningarna skall förberedas och ledas av berörda myndigheter i den anmodade och i den begärande medlemsstaten i nära samarbete.

3. Den anmodade myndigheten skall, i enlighet med sin nationella rätt bestämma på vilka villkor som den hemliga utredningen skall tillåtas samt villkoren för dess genomförande. Om uppgifter som rör en annan överträdelse än den som omfattas av den ursprungliga framställan erhålls under det att en hemlig utredning pågår, skall villkoren för hur sådana uppgifter får användas också avgöras av den anmodade myndigheten i enlighet med dess nationella rätt.

4. Den anmodade myndigheten skall tillhandahålla den personal och de tekniska hjälpmedel som behövs. Den anmodade myndigheten skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda de tjänstemän som avses i punkt 1 när de är aktiva i den anmodade medlemsstaten.

5. När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras, får varje medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av denna. En sådan förklaring får när som helst återkallas.

Artikel 24

Gemensamma specialutredningslag

1. Myndigheterna i flera medlemsstater får, genom ömsesidig överenskommelse, inrätta ett gemensamt specialutredningslag som stationeras i en medlemsstat och består av tjänstemän som har relevant specialkompetens.

Detta gemensamma specialutredningslag skall ha följande uppgifter:

— Genomföra svåra och krävande utredningar av vissa bestämda överträdelser, som

kräver samtidiga och samordnade insatser i de berörda medlemsstaterna,

— Samordna gemensamma insatser för att förhindra och upptäcka bestämda typer av överträdelse samt inhämta uppgifter om de inblandade personerna, personer i deras omgivning och deras metoder.

2. De gemensamma specialutredningslagen skall operera på följande allmänna villkor:

a) De skall bara inrättas i ett bestämt syfte och för begränsad tid.

b) Laget skall ledas av en tjänsteman från den medlemsstat där laget skall bedriva sin verksamhet.

c) De deltagande tjänstemännen skall vara bundna av lagen i den medlemsstat på vars territorium laget skall bedriva sin verksamhet.

d) Den medlemsstat där laget skall bedriva sin verksamhet skall skapa de nödvändiga organisatoriska förutsättningarna för att laget skall kunna operera.

3. Deltagandet i laget skall inte ge de tjänstemän som ingår i det befogenhet att ingripa på en annan medlemsstats territorium.

AVDELNING V

Dataskydd

Artikel 25

Dataskydd vid utbyte av uppgifter

1. Vid utbyte av uppgifter skall tullförvaltningarna i varje enskilt fall ta hänsyn till kraven på skydd av personuppgifter. De skall särskilt ta hänsyn till tillämpliga bestämmelser i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. I detta syfte får en medlemsstat, i enlighet med punkt 2, uppställa villkor för hur informationen får behandlas av en annan medlemsstat till vilken dessa personuppgifter har lämnats.

2. Utan att det påverkar bestämmelserna i konventionen om användning av informationsteknologi för tulländamål skall följande bestämmelser tillämpas på överföring av personuppgifter enligt denna konvention:

a) Personuppgifter får av den mottagande myndigheten endast behandlas för de ända-

mål som avses i artikel 1.1. Utan föregående samtycke från den medlemsstat som har tillhandahållit dem, får den myndigheten överföra dem till sina tullförvaltningar, samt utredande och rättsliga organ för att möjliggöra för dessa att åtala och bestraffa överträdelse i enlighet med vad som anges i artikel 4.3. I övriga fall krävs samtycke från den medlemsstat som har tillhandahållit dem.

b) Den myndighet i medlemsstaten som överlämnar uppgifter skall se till att de är korrekta och aktuella. Om det visar sig att uppgifter har överlämnats som är oriktiga eller uppgifter har överlämnats som inte borde ha överlämnats eller att det krävs att lagligen överlämnade uppgifter i ett senare skede förstörs i enlighet med lagen i den överlämnande medlemsstaten skall den mottagande myndigheten omedelbart underrättas om detta. Den är då skyldig att korrigera uppgifterna i fråga eller förstöra dem. Om den mottagande myndigheten har anledning att tro att överlämnade uppgifter är oriktiga eller bör förstöras, skall den underrätta den överlämnande myndigheten.

c) I fall då överlämnade uppgifter, i enlighet med lagen i den överlämnande medlemsstaten, skall förstöras eller ändras, skall den berörda personen ha rätt att rätta uppgiften.

d) De berörda myndigheterna skall skriftligen bekräfta överföringen och mottagandet av de uppgifter som har utväxlats.

e) Den överlämnande myndigheten och den mottagande myndigheten skall vara skyldiga att meddela den berörda personen, på dennes framställan, vilka uppgifter om honom/henne som har överlämnats samt för vilket ändamål de är avsedda. Denna skyldighet skall inte föreligga, om det efter utredning visar sig att allmänintresset av att inte lämna ut uppgifterna till den berörda personen väger tyngre än den berörda personens intresse av att få uppgifterna. Vidare skall den berörda personens rätt att få veta vilka uppgifter om honom/henne som har överlämnats regleras av nationella lagar, andra författningar och förfaranden i den medlemsstat på vars territorium uppgifterna begärs. Innan beslut fattas om att lämna ut uppgifterna till vederbörande, skall den överlämnande myndigheten beredas tillfälle att yttra sig.

f) Medlemsstaterna skall i enlighet med sina egna lagar, förordningar och förfaranden vara ansvariga för den skada som åsamkas en person genom att de överlämnade uppgifterna behandlas i den berörda medlemsstaten. Detsamma skall gälla om skadan orsakas av att oriktiga uppgifter har överlämnats eller av att den överlämnande myndigheten har handlat i strid med konventionen.

g) De överlämnade uppgifterna skall bara bevaras så länge som det är nödvändigt för att syftet med överlämnandet skall uppnås. Den berörda medlemsstaten skall vid lämplig tidpunkt försäkra sig om behovet av att behålla uppgifterna.

h) De uppgifter som överförs skall under alla omständigheter åtminstone åtnjuta det skydd som den mottagande medlemsstaten tillförsäkrar uppgifter av samma slag.

i) Varje medlemsstat skall vidta lämpliga åtgärder för att genom en effektiv kontroll säkerställa att denna artikel efterlevs. Varje medlemsstat kan anförtro denna uppgift åt de nationella kontrollmyndigheter som avses i artikel 17 i konventionen om användning av informationsteknologi på tullområdet.

3. Uttrycket "behandling av personuppgifter" i denna artikel skall omfattas av definitionen i artikel 2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46 EG av den 24 oktober 1995 om skyddet för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31).

AVDELNING VI

Tolkning av konventionen

Artikel 26

Domstolen

1. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig att avgöra varje tvist mellan medlemsstaterna om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, om rådet inte har lyckats avgöra tvisten inom sex månader efter det att den hänskjutits till rådet av en av dess medlemsstater.

2. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig att avgöra varje tvist mel-

lan medlemsstaterna och kommissionen om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention som inte har kunnat avgöras genom förhandling. En sådan tvist kan hänskjutas till EG-domstolen sex månader efter den dag då en av parterna underrättade den andra parten om att det föreligger en tvist.

3. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig enligt villkoren i punkterna 4—7 att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av denna konvention.

4. Varje medlemsstat kan, genom en förklaring som avges vid undertecknandet av denna konvention eller vid varje annat tillfälle efter undertecknandet, godkänna Europeiska gemenskapernas domstols behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av denna konvention på de villkor som anges i antingen punkt 5 a eller punkt 5 b.

5. En medlemsstat som har avgivit en förklaring enligt punkt 4 skall ange antingen att

a) varje domstol i den staten, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, får begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i en fråga som uppkommer vid den domstolen och som rör tolkningen av denna konvention, om den domstolen anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, eller att

b) varje domstol i den staten får begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i en fråga som uppkommer vid den domstolen och som rör tolkningen av denna konvention, om den domstolen anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken.

6. Protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols stadga och dess rättegångsregler skall tillämpas.

7. Varje medlemsstat skall, oavsett om den har avgivit en förklaring enligt punkt 4, ha rätt att till Europeiska gemenskapernas domstol inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter i ärenden som hänskjutits till domstolen enligt punkt 5.

8. Domstolen skall inte vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av de aktiviteter som behöriga brottsbekämpande organ utför inom ramen för denna konvention, eller av medlemsstaternas utövning av sitt ansvar för att upprätthålla lag och ord-

ning och skydda den inre säkerheten.

AVDELNING VII

Tillämpning och slutbestämmelser

Artikel 27

Sekretess

Tullförvaltningarna skall i varje enskilt fall av informationsutbyte ta hänsyn till kraven på utredningssekretess. I detta syfte får en medlemsstat uppställa villkor för hur informationen får användas av en annan medlemsstat till vilken denna information kan lämnas.

Artikel 28

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Denna konvention skall inte tvinga medlemsstaternas myndigheter att lämna önsesidigt bistånd, om detta sannolikt skulle störa den berörda statens allmänna ordning eller skada andra väsentliga intressen, särskilt vad gäller dataskydd, eller då omfattningen av de begärda åtgärderna, särskilt inom ramen för de särskilda samarbetsformerna enligt avdelning IV, är uppenbart oproportionerliga i förhållande till den påstådda överträdelsens svårighetsgrad. I sådana fall kan bistånd helt eller delvis vägras eller bifallas under förutsättning att vissa villkor uppfylls:

2. Varje avslag att lämna bistånd skall motiveras.

Artikel 29

Kostnader

1. Medlemsstaterna skall normalt avsäga sig alla krav på ersättning av kostnader som uppstått vid genomförandet av denna konvention med undantag för kostnader för arvoden till experter.

2. Om väsentliga och extraordinära utgifter krävs för att verkställa en framställan, skall

de berörda tullförvaltningarna samråda för att fastställa de villkor under vilka en begäran skall verkställas samt på vilket sätt kostnaderna skall bäras.

Artikel 30

Reservationer

1. Med undantag av de reservationer som anges i artikel 20.8, artikel 21.5 och artikel 23.5 är reservationer mot denna konvention inte tillåtna.

2. De medlemsstater som redan har träffat inbördes avtal som omfattar de områden som regleras i avdelning IV i denna konvention får göra reservationer enligt punkt 1 endast om dessa inte påverkar deras skyldigheter enligt sådana avtal.

3. De skyldigheter som följer av bestämmelserna om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna i konventionen av den 19 juni 1990 om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985, där ett förstärkt samarbete föreskrivs, skall därför inte beröras av denna konvention när det gäller förbindelserna mellan de medlemsstater som är bundna av dessa bestämmelser.

Artikel 31

Territoriell tillämpning

1. Denna konvention skall tillämpas på medlemsstaternas territorier enligt artikel 3.1 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 19.10.1992, s. 2), med de ändringar som följer av anslutningsakten för Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige samt de anpassningar av fördragen som unionen grundar sig på (EGT L 1, 1.1.1995, s.181) samt av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 82/97 av den 19 december 1996 (EGT L 17, 21.1.1997, s. 2), som (1) EGT L 302, 19.10.1992, s. 2 för Förbundsrepubliken Tysklands del även omfattar ön Helgoland och Büsingens territorium (inom ramen för och i enlighet med fördraget av den 23 november 1964, eller gäl-

lande version, mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Schweiziska edsförbundet om att inkludera kommunen Büsingen am Hochrein i Schweiziska edsförbundets tullområde) samt kommunerna Livigno och Campione d'Italia för Republiken Italien, och den skall även tillämpas på det territorialvatten, de inre vattenvägar och det luftrum som ingår i medlemsstaternas territorier.

2. Rådet, som skall besluta enhälligt enligt förfarandet i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, kan anpassa punkt 1 till varje ändring av de bestämmelser i gemenskapsrätten som avses där.

Artikel 32

Ikraftträdande

1. Denna konvention skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall underrätta depositarien när de konstitutionella förfaranden för antagande av denna konvention har genomförts.

3. Denna konvention träder i kraft nittio dagar efter det att den underrättelse som avses i punkt 2 lämnats av den stat – som skall vara medlem i Europeiska unionen när rådet antar den akt genom vilken denna konvention upprättas – som sist fullgör denna formalitet.

4. Fram till det att denna konvention träder i kraft får varje medlemsstat i samband med underrättelse enligt punkt 2 eller därefter förklara att konventionen, med undantag av artikel 26 i denna, vad medlemsstaten beträffar, är tillämplig i dess förbindelser med de medlemsstater som har gjort samma förklaring. Sådana förklaringar skall börja gälla nittio dagar efter det att de har deponerats.

5. Denna konvention skall tillämpas endast på sådana framställningar som görs efter dagen när den träder i kraft eller efter dagen då den börjar tillämpas mellan den anmodade medlemsstaten och den begärande medlemsstaten.

6. Medlemsstaternas konvention av den 7 september 1967 om ömsesidigt bistånd mellan de respektive tullförvaltningarna skall upphävas den dag då denna konvention trä-

der i kraft.

Artikel 33

Anslutning

1. Varje stat som blir medlem av Europeiska unionen skall ha rätt att ansluta sig till denna konvention.

2. Den av Europeiska unionens råd upprättade konventionstexten på den anslutande medlemsstatens språk är giltig.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

4. Denna konvention skall, i förhållande till varje stat som ansluter sig till den, träda i kraft nittio dagar efter det att staten har deponerat sitt anslutningsinstrument eller på dagen för denna konventions ikraftträdande, om denna ännu inte har trätt i kraft när nittiodagarsperioden löper ut.

5. Om denna konvention ännu inte har trätt i kraft när en anslutande medlemsstat deponerat sitt anslutningsinstrument, skall artikel 32.4 tillämpas för anslutna medlemsstater.

Artikel 34

Ändringar

1. Ändringar av denna konvention får föreslås av varje medlemsstat i egenskap av hög fördragsslutande part. Varje ändringsförslag skall tillställas depositarien, som skall lämna det till rådet och kommissionen.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 31.2 skall ändringarna av denna konvention fastställas av rådet, som skall rekommendera medlemsstaterna att anta dem i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

3. De enligt punkt 2 fastställda ändringarna träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i artikel 32.3.

Artikel 35

Depositarie

1. Generalsekreteraren vid Europeiska unionens råd skall vara depositarie för denna konvention.

2. Depositarien skall i Europeiska gemenskapernas officiella tidning offentliggöra uppgifter om vilka medlemsstater som har antagit och anslutit sig till konventionen, om genomförandet, förklaringar och reservationer samt alla andra meddelanden om denna konvention.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade ombud undertecknat denna

konvention.

Som skedde i Bryssel den artonde december nittonhundranittiosju i ett enda exemplar på danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka samtliga texter är lika giltiga, vilket skall deponeras i arkivet vid generalsekretariatet vid Europeiska unionens råd:

*Bilaga***FÖRKLARINGAR SOM SKALL BIFOGAS KONVENTIONEN OCH OFFENTLIGGÖ-
RAS I OFFICIELLA TIDNINGEN**

1. Till artiklarna 1.1 och 28

Med hänvisning till undantagen från skyldigheten att lämna bistånd i artikel 28 i konventionen, förklarar Italien att verkställandet av en framställan om ömsesidigt bistånd på grundval av konventionen, när det gäller överträdelser som enligt italiensk lag inte är överträdelser av nationella tullbestämmelser eller av gemenskapens tullbestämmelser – beroende på uppdelningen av behörigheten mellan de nationella myndigheterna när det gäller att förhindra och åtala brott – kan störa den allmänna ordningen eller skada andra väsentliga nationella intressen.

2. Till artiklarna 1.2 och 3.2

Danmark och Finland förklarar att de tolkar begreppet ”rättsliga myndigheter” eller ”rättslig myndighet” i artiklarna 1.2 och 3.2 i konventionen på samma sätt som de gör i de förklaringar de har avgivit enligt artikel 24 i Europeiska konventionen om inbördes rätts hjälp i brottmål, undertecknad i Strasbourg den 20 april 1959.

3. Till artikel 4.3 andra strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 andra strecksatsen endast omfattar sådana handlingar genom vilket en person deltar när en grupp personer, som handlar i ett gemensamt syfte, gör sig skyldig till en eller flera av de berörda överträdelserna, även om personen i fråga inte deltar i själva utförandet av brottet eller brotten i fråga. Ett sådant deltagande skall vara grundat på kunskaper om gruppens syfte och brottsliga aktiviteter i allmänhet, eller kunskaper om gruppens avsikt att begå det eller de ifrågasvarande brottet(n).

4. Till artikel 4.3 tredje strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 tredje strecksatsen endast är tillämplig för de

bakomliggande brott, avseende vilka mottagande av stulna varor, alltid är straffbara enligt dansk lag, däri inbegripet paragraf 191 a i den danska strafflagen om mottagande av stulna droger och paragraf 284 i strafflagen om mottagande av stulna varor i förbindelse med smuggling av särskilt grov art.

5. Till artikel 6.4

Danmark, Finland och Sverige förklarar att sambandsmännen enligt artikel 6.4 också kan företräda Norges och Islands intressen eller vice versa. De fem nordiska länderna har sedan 1982 haft ett arrangemang där de utplacerade sambandsmännen från ett av de deltagande länderna också företräder de andra deltagande länderna. Detta arrangemang gjordes för att förstärka kampen mot olaglig narkotikahandel och att begränsa den ekonomiska bördan för enskilda länder genom utplaceringen av sambandsmännen. Danmark, Finland och Sverige fäster stort avseende vid att detta väl fungerande arrangemang fortsätter.

6. Till artikel 20.8

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 20 på följande villkor:

Om förföljelse utförs till havs eller i luften av tullmyndigheterna i en annan medlemsstat får förföljelsen utsträckas till danskt territorium, inbegripet danska territorialvatten och luftrummet ovanför danskt territorium, endast om behöriga danska myndigheter har fått förhandsunderrättelse därom.

7. Till artikel 21.5

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 21 på följande villkor:

Gränsöverskridande övervakning utan föregående tillstånd får utföras endast i enlighet med artikel 21.2 och 21.3 om det finns allvarliga skäl att förmoda att de personer som bevakas är inblandade i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2 och som kan

föranleda utlämning.

8. Till artikel 25.2

Medlemsstaterna skall åta sig att i rådet informera varandra om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att de åtaganden som avses i punkt i) efterlevs.

9. Förklaring enligt artikel 26.4

Vid undertecknandet av denna konvention har följande förklarat att de godkänner domstolens behörighet på de i artikel 26.5 angivna villkoren:

— Irland enligt förfarandena i artikel 26.5 a,

— Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Grekland, Republiken Italien och Republiken Österrike enligt förfarandena i artikel 26.5 b.

FÖRKLARING

Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Italien och Republiken Österrike, förbehåller sig rätten att i sin nationella lagstiftning föreskriva, att när en fråga om tolkningen av konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningarna upp-

kommer i en fråga vid en sådan domstol i en medlemsstat mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall den nationella domstolen föra frågan vidare till Europeiska gemenskapernas domstol:

Rättas den finskspråkiga ordalydelsen, konventionen upprättad på grundval av artikel k.3 i fördraget om europeiska unionen, om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

(Europeiska gemenskapernas officiella tidning C 24, den 23 januari 1998)
(2000/C 219/05)

Rådet som depositarie har gjort denna rättelse genom rättelseprotokoll, undertecknat den 22 maj 2000 i Bryssel.

Sidan 3:

Artikel 4 punkt 2 den tredje strecksatsen rättas som följer:

”— samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå för harmoniserade punktskatter och mervärdesskatt på import tillsammans med nationella genomförandebestämmelser.”